

ZAHTJEV ZA PRETHODNU PROCJENU UTICAJA NA OKOLIŠ

Eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena
gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica -
u stečaju

Investitor: PD „GRANIT“ d.d. Jablanica

Lokacija: Jablanica

Datum: Decembar, 2023.

Faze projekta:

- Zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na okoliš

Direktor:
mr. Smail Nuhić, dipl.ing.grad

Br. elaborata: PPUO_20-12/23

1. OPĆA DOKUMENTACIJA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON: UNSKO-SANSKI
Općinski sud u Bihaću

Općinski sud u Bihaću, rješavajući po zahtjevu DOO "EUROING" Bihać, u predmetu izdavanja izvoda iz sudskog registra, a na temelju odredbe člana 78. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u FBiH (Sl. novine FBiH", broj: 27/05, 68/05, 43/09, 63/14 i 85/21) dana 06.12.2023. godine, izdao je

AKTUELNI IZVOD IZ SUDSKOG REGISTRA

U sudski registar, kod subjekta upisa DOO "EUROING" Bihać, upisani su sljedeći podaci:

Matični broj subjekta upisa: 1-4942-00

JIB: 4263287210006

Carinski broj:

Firma: Društvo sa ograničenom odgovornošću za projektovanje i konzalting te izvođenje svih vrsta građevinskih radova "EUROING " Bihać

Skraćena oznaka firme: DOO "EUROING" Bihać

Sjedište: Mehmeda Džanića, Lamela 1., Bihać, Bihać

Osnivači subjekta upisa

Prezime i ime	Adresa
Nuhić Smail	Mehmed Paše Bišćevića br.1., Bihać

KAPITAL SUBJEKTA UPISA

Ugovoreni (upisani) kapital: 2.000,00

Uplaćeni kapital: 2.000,00

UDIO OSNIVAČA U KAPITALU

Osnivač	Ugovoreni kapital	Procent
Nuhić Smail	2.000,00	100 %

DJELATNOST SUBJEKTA UPISA - u unutrašnjem prometu

Šifra	Naziv
-------	-------

26.20	Proizvodnja računara i periferne opreme
33.12	Popravak mašina
33.14	Popravak električne opreme
33.20	Instaliranje industrijskih mašina i opreme
35.11	Proizvodnja električne energije
35.12	Prijenos električne energije
35.13	Distribucija električne energije
35.14	Trgovina električnom energijom
41.10	Organizacija izvođenja građevinskih projekata
41.20	Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada
42.11	Gradnja cesta i autocesta
42.12	Gradnja željezničkih pruga i podzemnih željeznica
42.13	Gradnja mostova i tunela
42.21	Gradnja cjevovoda za tečnosti i plinove
42.22	Gradnja vodova za električnu struju i telekomunikacije
42.91	Gradnja hidrograđevinskih objekata
42.99	Gradnja ostalih građevina niskogradnje, d. n.
43.11	Uklanjanje građevina
43.12	Pripremni radovi na gradilištu
43.13	Ispitivanje terena za gradnju bušenjem i sondiranjem
43.21	Elektroinstalacijski radovi
43.22	Uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije i plina i instalacija za grijanje i klimatizaciju
43.29	Ostali građevinski instalacijski radovi
43.31	Fasadni i štukatorski radovi
43.32	Ugradnja stolarije
43.33	Postavljanje podnih i zidnih obloga
43.34	Bojenje i staklarski radovi
43.39	Ostali završni građevinski radovi
43.91	Podizanje krovnih konstrukcija i pokrivanje krovova
43.99	Ostale specijalizirane građevinske djelatnosti, d. n.
46.11	Posredovanje u trgovini poljoprivrednim sirovinama, živim životinjama, tekstilnim sirovinama i poluproizvodima
46.12	Posredovanje u trgovini gorivima, rudama, metalima i industrijskim hemikalijama
46.13	Posredovanje u trgovini drvenom građom i građevinskim materijalom
46.14	Posredovanje u trgovini mašinama, industrijskom opremom, brodovima i avionima
46.15	Posredovanje u trgovini namještajem, proizvodima za domaćinstvo i željeznom robom
46.16	Posredovanje u trgovini tekstilom, odjećom, krznom, obućom i kožnim proizvodima
46.17	Posredovanje u trgovini hranom, pićima i duhanom
46.18	Posredovanje u trgovini specijaliziranoj za određene proizvode ili grupe ostalih proizvoda
46.19	Posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima
46.31	Trgovina na veliko voćem i povrćem
46.32	Trgovina na veliko mesom i mesnim proizvodima
46.33	Trgovina na veliko mlijekom, mliječnim proizvodima, jajima, jestivim uljima i mastima
46.34	Trgovina na veliko pićima
46.35	Trgovina na veliko duhanskim proizvodima
46.36	Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i slatkišima
46.37	Trgovina na veliko kafom, čajem, kakaom i začинима
46.38	Trgovina na veliko ostalom hranom, uključujući ribe, ljuskare i mekušce
46.39	Nespecijalizirana trgovina na veliko hranom, pićima i duhanskim proizvodima
46.41	Trgovina na veliko tekstilom

46.42	Trgovina na veliko odjećom i obućom
46.43	Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo
46.44	Trgovina na veliko porculanom, proizvodima od stakla i sredstvima za čišćenje
46.45	Trgovina na veliko parfemima i kozmetikom
46.47	Trgovina na veliko namještajem, tepisima i opremom za rasvjetu
46.48	Trgovina na veliko satovima i nakitom
46.49	Trgovina na veliko ostalim proizvodima za domaćinstvo
46.51	Trgovina na veliko računarima, perifernom opremom i softverom
46.52	Trgovina na veliko elektroničkim i telekomunikacijskim dijelovima i opremom
46.61	Trgovina na veliko poljoprivrednim mašinama, opremom i priborom
46.62	Trgovina na veliko alatnim mašinama
46.63	Trgovina na veliko mašinama za rudarstvo i građevinarstvo
46.64	Trgovina na veliko mašinama za tekstilnu industriju te mašinama za šivanje i pletenje
46.65	Trgovina na veliko kancelarijskim namještajem
46.66	Trgovina na veliko ostalim kancelarijskim mašinama i opremom
46.69	Trgovina na veliko ostalim mašinama i opremom
46.71	Trgovina na veliko krutim, tečnim i plinovitim gorivima i srodnim proizvodima
46.72	Trgovina na veliko metalima i metalnim rudama
46.73	Trgovina na veliko drvom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom
46.74	Trgovina na veliko metalnom robom, instalacijskim materijalom, uređajima i opremom za vodovod i grijanje
46.75	Trgovina na veliko hemijskim proizvodima
46.76	Trgovina na veliko ostalim poluproizvodima
46.77	Trgovina na veliko ostacima i otpacima
46.90	Nespecijalizirana trgovina na veliko
47.11	Trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavnicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima
47.19	Ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavnicama
47.21	Trgovina na malo voćem i povrćem u specijaliziranim prodavnicama
47.22	Trgovina na malo mesom i mesnim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.23	Trgovina na malo ribama, ljuskarima i mekušcima u specijaliziranim prodavnicama
47.24	Trgovina na malo hljebom, proizvodima od brašna, kolačima i slatkışima u specijaliziranim prodavnicama
47.25	Trgovina na malo pićima u specijaliziranim prodavnicama
47.26	Trgovina na malo duhanskim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.29	Ostala trgovina na malo prehrambenim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.41	Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavnicama
47.42	Trgovina na malo telekomunikacijskom opremom u specijaliziranim prodavnicama
47.43	Trgovina na malo audio i videoopremom u specijaliziranim prodavnicama
47.51	Trgovina na malo tekstilom u specijaliziranim prodavnicama
47.52	Trgovina na malo metalnom robom, bojama i staklom u specijaliziranim prodavnicama
47.53	Trgovina na malo tepisima i prostiraćima za pod, zidnim i podnim oblogama u specijaliziranim prodavnicama
47.54	Trgovina na malo električnim aparatima za domaćinstvo u specijaliziranim prodavnicama
47.59	Trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i ostalim proizvodima za domaćinstvo u specijaliziranim prodavnicama
47.61	Trgovina na malo knjigama u specijaliziranim prodavnicama
47.62	Trgovina na malo novinama, papirnom robom i pišaćim priborom u specijaliziranim prodavnicama
47.63	Trgovina na malo muzičkim i videozapisima u specijaliziranim prodavnicama
47.64	Trgovina na malo sportskom opremom u specijaliziranim prodavnicama
47.65	Trgovina na malo igrama i igračkama u specijaliziranim prodavnicama
47.71	Trgovina na malo odjećom u specijaliziranim prodavnicama

47.72	Trgovina na malo obućom i proizvodima od kože u specijaliziranim prodavnicama
47.75	Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.76	Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, gnojivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijaliziranim prodavnicama
47.77	Trgovina na malo satovima i nakitom u specijaliziranim prodavnicama
47.78	Ostala trgovina na malo novom robom u specijaliziranim prodavnicama
47.79	Trgovina na malo rabljenom robom u specijaliziranim prodavnicama
47.81	Trgovina na malo hranom, pićima i duhanskim proizvodima na štandovima i tržnicama
47.82	Trgovina na malo tekstilom, odjećom i obućom na štandovima i tržnicama
47.89	Trgovina na malo ostalom robom na štandovima i tržnicama
47.91	Trgovina na malo putem pošte ili interneta
47.99	Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica
49.32	Taksi služba
49.39	Ostali kopneni prijevoz putnika, d. n.
49.41	Cestovni prijevoz robe
49.42	Usluge preseljenja
52.10	Skladištenje robe
52.22	Uslužne djelatnosti u vezi s vodenim prijevozom
52.23	Uslužne djelatnosti u vezi sa zračnim prijevozom
52.24	Pretovar tereta
52.29	Ostale pomoćne djelatnosti u prevozu
56.10	Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
56.30	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića
58.11	Izdavanje knjiga
58.12	Izdavanje imenika i popisa korisničkih adresa
58.13	Izdavanje novina
58.14	Izdavanje časopisa i periodičnih publikacija
58.19	Ostala izdavačka djelatnost
58.21	Izdavanje računarskih igara
58.29	Izdavanje ostalog softvera
59.20	Djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja muzičkih zapisa
60.10	Emitiranje radijskog programa
60.20	Emitiranje televizijskog programa
62.01	Računarsko programiranje
62.02	Savjetovanje u vezi s računarima
62.03	Upravljanje računarskom opremom i sistemom
62.09	Ostale uslužne djelatnosti u vezi s informacijskom tehnologijom i računarima
63.11	Obrada podataka, usluge hostinga i djelatnosti u vezi s njima
63.12	Internetski portali
63.99	Ostale informacijske uslužne djelatnosti, d. n.
68.10	Kupovina i prodaja vlastitih nekretnina
68.20	Iznajmljivanje i upravljanje vlastitim nekretninama ili nekretninama uzetim u zakup (leasing)
68.31	Agencije za poslovanje nekretninama
68.32	Upravljanje nekretninama uz naknadu ili na osnovu ugovora
69.20	Računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje
70.10	Upravljačke djelatnosti
70.21	Odnosi s javnošću i djelatnosti saopćavanja
70.22	Savjetovanje u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem
71.11	Arhitektonske djelatnosti
71.12	Inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje

71.20	Tehničko ispitivanje i analiza
72.11	Istraživanje i eksperimentalni razvoj u biotehnologiji
72.19	Ostalo istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirodnim, tehničkim i tehnološkim naukama
72.20	Istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i humanističkim naukama
73.11	Agencije za promociju (reklamu i propagandu)
73.12	Oglašavanje putem medija
73.20	Istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnjenja
74.10	Specijalizirane dizajnerske djelatnosti
74.20	Fotografske djelatnosti
74.30	Prevodilačke djelatnosti i usluge tumača
74.90	Ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti, d. n.
77.11	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) automobila i motornih vozila lake kategorije
77.12	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) kamiona
77.21	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) opreme za rekreaciju i sport
77.22	Iznajmljivanje videokaseta i diskova
77.29	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) ostalih predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo
77.31	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) poljoprivrednih mašina i opreme
77.32	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) mašina i opreme za građevinarstvo
77.33	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) kancelarijskih mašina i opreme (uključujući računare)
77.34	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) plovnih prijevoznih sredstava
77.35	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) zračnih prijevoznih sredstava
77.39	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) ostalih mašina, opreme i materijalnih dobara, d. n.
77.40	Davanje u zakup (leasing) prava na upotrebu intelektualnog vlasništva i sličnih proizvoda, osim radova koji su zaštićeni autorskim pravima
78.10	Djelatnosti agencija za zapošljavanje
78.20	Djelatnosti agencija za privremeno zapošljavanje
78.30	Ostalo ustupanje ljudskih resursa
79.11	Djelatnosti putničkih agencija
79.12	Djelatnosti turoperatora
79.90	Ostale rezervacijske usluge i djelatnosti u vezi s njima
82.11	Kombinirane kancelarijske administrativne uslužne djelatnosti
82.19	Fotokopiranje, priprema dokumenata i ostale specijalizirane kancelarijske pomoćne djelatnosti
82.30	Organizacija sastanaka i poslovnih sajmova
82.91	Djelatnosti agencija za prikupljanje i naplatu računa te kreditnih kancelarija
82.92	Djelatnosti pakovanja
85.32	Tehničko i stručno srednje obrazovanje
85.59	Ostalo obrazovanje i poučavanje, d. n.
95.11	Popravak računara i periferne opreme
95.12	Popravak komunikacijske opreme
95.21	Popravak elektroničkih uređaja za široku potrošnju
95.22	Popravak aparata za domaćinstvo te opreme za kuću i vrt
95.23	Popravak obuće i proizvoda od kože
95.25	Popravak satova i nakita
95.29	Popravak ostalih predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo

Broj: 04/1-17-1-UPJR/1-3803-2/18

Banja Luka, 19.07.2018. godine

Na osnovu člana 18. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i člana 32. Pravilnika o registraciji i upisu u Jedinствени регистар обвезника индиректних пореза ("Službeni glasnik BiH", br. 51/12 i 68/16), Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine izdaje,

U V J E R E N J E

o registraciji/upisu u Jedinствени регистар обвезника индиректних пореза

U Jedinствени регистар обвезника индиректних пореза upisan je:

DOO EUROING Bihać

Mehmeda Džanića Lamela 1, 77000 Bihać

Obvezniku indirektnih poreza dodijeljen je identifikacioni broj:

263287210006

Vrsta registracije po kojoj je izvršen upis u Registar:

- Porez na dodanu vrijednost
- Vanjskotrgovinsko poslovanje

Prava i obaveze po osnovu registracije za PDV utvrđuju se od 01.01.2006. godine.

Taksa po tarifnom broju 96. Tarife administrativnih taksi Zakona o administrativnim taksama („Službeni glasnik BiH“, br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/08, 42/08, 03/10, 98/12, 15/14, 78/14, 32/17, 53/17 i 62/17), naplaćena je u iznosu od ~~20,00 KM~~.

Dostaviti

1. Obvezniku
2. a/a

Ovlašteno lice

Muharem Mašinović, dipl.ecc.

Na osnovu člana 169. Zakona o upravnom postupku Federacije BiH ('Službene novine Federacije BiH', broj: 2/98 i 48/99), člana 16. stav 4. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ('Službene novine Federacije BiH', broj: br: 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15) i člana 36. Pravilnika o dodjeljivanju identifikacionih brojeva, registraciji i identifikaciji i evidencijama poreznih obveznika na teritoriji Federacije BiH ('Službene novine Federacije BiH', broj: 69/17 i 17/18), Porezna uprava Federacije BiH u porezne svrhe izdaje:

UVJERENJE O REGISTRACIJI POREZNOG OBVEZNIKA

Identifikacioni broj poreznog obveznika (glavni broj)

4263287210006

Naziv:

Društvo sa ograničenom odgovornošću za projektovanje i konzalting te izvođenje svih vrsta građevinskih radova "EUROING" Bihać

Sa adresom:

MEHMEDA DŽANIĆA, Lamela 1, BIHAĆ, UNSKO-SANSKI KANTON

Datum izdavanja: 21.06.2018.

Po ovlaštenju rukovodioca Kantonalnog ureda

Elmedina Bratić, dipl. ecc.

00001006074053

Broj: 05/3-19-6-309/22-8
Sarajevo, 23.09.2022. godine

Federalna ministrica okoliša i turizma na osnovu člana 73. stav 2. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“ broj 15/21) i člana 10. Pravilnika o uslovima i kriterijima davanja ovlaštenja nosiocima izrade studije uticaja na okoliš, načinu i kriterijima koje moraju ispunjavati nosioci izrade studije uticaja na okoliš i visine naknade izdavanja ovlaštenja nosiocima izrade studije uticaja na okoliš („Službene novine Federacije BiH“, broj 19/22 i 36/22), te člana. 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/98, 48/99 i 61/22) d o n o s i:

RJEŠENJE

1. Pravnom licu **EUROING d.o.o. BIHAĆ**, Mehmeda Džanića, Lamela 1, 77000 Bihać, daje se ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova:
 - a) Izrada studije uticaja na okoliš
 - b) Izrada strateške studije o procjeni uticaja na okoliš
 - c) Izrada zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš
 - d) Izrada zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole
 - f) Izrada studija/elaborata za zrak
2. Ovlaštenje iz tačke 1. ovog rješenja u skladu sa članom 10. stav (2) Pravilnika o uslovima i kriterijima davanja ovlaštenja nosiocima izrade studije uticaja na okoliš, načinu i kriterijima koje moraju ispunjavati nosioci izrade studije uticaja na okoliš i visine naknade izdavanja ovlaštenja nosiocima izrade studije uticaja na okoliš („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/22 i 36/22) (u daljem tekstu: Pravilnik) izdaje se na period od **5 godina**.
3. Federalno ministarstvo okoliša i turizma će podatke ovlaštenika iz tačke 1. ovog rješenja u skladu sa članom 11. stav (3) Pravilnika, upisati u elektronski registar pravnih lica kojima je izdato rješenje o ovlaštenju za vršenje poslova na osnovu člana 10. stav (1) Pravilnika (u daljem tekstu: elektronski registar ovlaštenika) u roku od 7 dana nakon što rješenje postane pravosnažno.
4. Podaci iz elektronskog registra ovlaštenika moraju biti dostupni javnosti putem internet stranice Federalnog ministarstva okoliša i turizma www.fmoit.gov.ba u skladu sa članom 73. stav (3) Zakona o zaštiti okoliša i članom 11. stav (2) Pravilnika.
5. Pravno lice iz tačke 1. ovog rješenja o ovlaštenju može ostvarivati poslovnu saradnju sa drugim ovlaštenicima upisanim u elektronski registar ovlaštenika koji vodi Federalno ministarstvo okoliša i turizma i angažovati nezavisne stručnjake iz različitih oblasti pod uslovima navedenim u članu 12. Pravilnika.

6. Ovlašteniku iz tačke 1. ovog rješenja i čiji su podaci u elektronskom registru ovlaštenika, Federalno ministarstvo okoliša i turizma može oduzeti ovlaštenje ukoliko ne postupa u skladu sa odredbama člana 13. st. (1), (2) i (3) Pravilnika.

7. Ovo rješenje objavljuje se u Službenim novinama Federacije BiH u skladu sa članom 10. stav (3) Pravilnika.

O b r a z l o ž e n j e

Pravno lice, EUROING d.o.o. BIHAĆ, Mehmeda Džanića, Lamela 1, 77000 Bihac, se dana 21. 07. 2022. godine prijavilo na javni poziv Federalnog ministarstva okoliša i turizma koji je objavljen u Službenim novinama Federacije BiH, broj 50/22 od 24.06. 2022. godine sa zahtjevom za davanje ovlaštenja za izradu studije uticaja na okoliš, izradu strateške studije o procjeni uticaja na okoliš za strategije, planove i programe, izradu zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš, izradu zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole i izradu studija/elaborata za zrak.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je u skladu sa članom 7. Pravilnika imenovalo komisiju rješenjem broj: 05-19-189/22 od 08. 06. 2022. godine za ocjenu dostavljenih zahtjeva po objavljenom javnom pozivu, koja je utvrdila da je pravno lice - EUROING d.o.o. BIHAĆ, podnijelo zahtjev za davanje ovlaštenja za vršenje sljedećih stručnih poslova: izradu studije uticaja na okoliš, izradu strateške studije o procjeni uticaja na okoliš za strategije, planove i programe, izradu zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš, izradu zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole i izradu studija/elaborata za zrak.

Navedeno pravno lice nije podnijelo zahtjev za dobijanje ovlaštenja iz člana 3. alineja e) navedenog Pravilnika: e) Izrada planova za sprečavanje nesreća većih razmjera, o stanju sigurnosti, informacija o sigurnosnim mjerama.

U postupku je obavljen uvid u zahtjev i priloženu dokumentaciju, te je utvrđeno da su ispunjeni svi uslovi javnog poziva i da je zahtjev za obavljanje stručnih poslova iz tačke 1. ovog rješenja osnovan.

Pravno lice EUROING d.o.o. BIHAĆ je u skladu sa članom 16. Pravilnika dostavilo dokaz o uplati 800,00 KM za troškove izdavanja traženog ovlaštenja.

Uputa o pravnom lijeku

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv istog nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Kantonalnog suda u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja.

Tužba se podnosi u dva istovjetna primjerka i uz nju se prilaže ovo rješenje u originalu ili ovjerenom prepisu.

MINISTRICA

dr. Edita Đapo

Dostavljeno:

- EUROING d.o.o. BIHAĆ, Mehmeda Džanića, Lamela 1, 77000 Bihać,
- Sektor za okolinske dozvole, procjenu uticaja na okoliš, registar i čiste tehnologije
- a/a

Protokol br.: 759-12/23

Datum: 21.12.2023.godine

PD „GRANIT“ d.d.

Željeznička br. 15, 88 420 Jablanica

Tel: + 387 36 752 367

Naziv projekta: Eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica - u stečaju

PREDMET: Imenovanje stručnog osoblja

Za nabavku usluge „Izrada zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš“ ispred firme Euroing d.o.o. imenuju se slijedeće osobe:

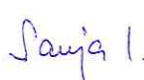

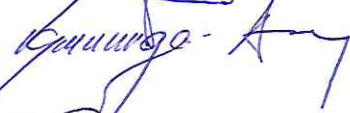

1. **Albina Muhmutović, mag.ing.oecoling.,**
2. **Hinda Mujagić, MA ing.hemije,**
3. **Belma Mujezinović, BA.ing. zaštite okoline,**
4. **Eldin Talić, BA sanitarni inženjer,**
5. **Ajdin Dupanović, MA ing.el.,**
6. **Anes Osmanagić, BA ing.maš. i**
7. **Fatima Rekanović – Nuhić, MA ing.građ.**
8. **Elvis Grozdanić, MA ing.arh.**

S poštovanjem,

Direktor:

Smail Nuhić, MA dipl.ing.građ.

Naručilac	PD „GRANIT“ d.d. Jablanica Čehari 88 420 Jablanica, BiH
Vrsta radova	Eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica - u stečaju
Izrađivač elaborata	Euroing d.o.o. Bihać
Elaborat	Zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na okoliš
Broj elaborata	PPUO_20-12/23
Datum izrade	Decembar, 2022.
Direktor	mr.Smail Nuhić, dipl.ing.građ.
Prethodnu procjenu	Belma Mujezinović, BA ing. Zaštite okoline
Uticaja na okoliš izradili:	Hinda Mujagić, MA Hemije Sanja Imširević, dipl.ing.građ. Talić Eldin, BA zdravstva-sanitarno inženjerstvo Dupanović Ajdin, dipl.ing.el. Anes Osmanagić, BA ing.maš. Elvis Grozdanić, dipl.ing.arh. Fatima Rekanović-Nuhić, dipl.ing.građ.
Vanjski saradnik:	Prof. Dr. Jovan Sredojević

A. Karakteristike projekta

A1. Osnovne informacije

A1.1. Naziv projekta	Prethodna procjena uticaja na okoliš eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Ploče“, Velja stijena“ i „Padešnica“).
A1.2. Opis projekta uključujući o njegovoj namjeni i veličini	<p>1. Osnovna namjena projekta je nastavak površinske eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju sa proširenjem proizvodnje finalnih proizvoda gabra na bazi ostatka stijenske mase iz procesa proizvodnje komercijalnih blokova gabra.</p> <p>Dosadašnja eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na aktivnim površinskim kopovima „Suljo Čilić“, „Car“, „Ploče“, Velja stijena“ i „Padešnica“ traje više od 100 godina, pri čemu je vršena (što se i danas vrši) proizvodnja samo komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu. Eksploatacija stijenske mase gabra iz koje se obradom proizvode komercijalni blokovi gabra vrši se samo metodom bušenja i miniranja za rastresanje stijenskog masiva gabra. Iz ovako rastresene stijenske mase vrši se izdvajanje samo primarnih „sirovih“ blokova gabra, iz kojih naknadnom obradom proizvode komercijalni blokovi za industrijsku preradu.</p> <p>Za proizvodnju komercijalnih blokova gabra po sadašnjoj tehnologiji dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra sa rastresanjem stijenskog masiva i mehaničkom obradom ovih blokova za njihovu proizvodnju iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra na navedenim površinskim kopovima iznosi svega oko:</p> <p>$i \approx 7 \%$</p> <p>ostatak stijenske mase gabra (tzv. otpadna stijenska masa gabra“) u iznosu od oko:</p> <p>$i \approx 93 \%$</p> <p>ne koristi se, nego se neselektivno odlaže na odlagališta koja su formirana na svakom navedenom površinskom kopu.</p> <p>Primjer: za proizvodnju 100 m^3 komercijalnih blokova gabra po postojećim tehnološkim postupcima potrebno je eksploatirati i obraditi oko 1.429 m^3 čvrste stijenske mase ili 2.000 m^3 rastresite stijenske mase gabra. To znači, za proizvodnju 100 m^3 komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu neselektivno se odlaže oko 1.900 m^3 otpadne stijenske mase gabra.</p>

Rezultat ovakog načina proizvodnje komercijalnih blokova gabra na navedenim površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju je:

- oštećenje veoma velikih površina terena, odnosno biljnih i šumskih kultura u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju i to eksploatacijom stijenske mase gabra, a naročito neselektivnim odlaganjem otpadne stijenske mase gabra na odlagališta svakog navedenog površinskog kopa,
- prema fizičko-tehničkim karakteristikama oko 70 % otpadne stijenske mase gabra koja se proizvodi u procesu proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu može se koristiti za proizvodnju kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra, koji se mogu koristiti za proizvodnju asfalta, betona, kao i za izgradnju i održavanje trasa željezničkih pruga i u drugim oblastima visoko i niskogradnje,
- značajna količina neselektivno odložene otpadne stijenske mase gabra je dospjela u korito rijeke Neretve i to u zonu ispod brane HE „Jablanica“, što značajno negativno utiče na zaštitu okoliša, a posebno kvalitet voda rijeke Neretve.

PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju je u stečajnom postupku od 2010. godine, po Rješenju FBiH, Kanton Sarajevo, Općinski sud Sarajevo, broj: 65 O St 115069 09 St, od 27.01.2010., kojim je otvoren stečajni postupak nad imovinom Društva za eksploataciju i preradu ukrasnih granita i mermera „GRANIT JABLANICA“ d.d. Sarajevo. Uprkos otvorenom stečajnom postupku PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaj aktivno radi i zapošljava oko 200 radnika na eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji komercijalnih blokova gabra na navedenim površinskim kopovima i na finalnoj preradi tih blokova gabra u Pogonu za finalnu preradu u Jablanici.

U toku ove 2023. godine PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (kao Koncesionar) pokrenuo je postupak sklapanja „Ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica“ sa (Koncesorom) Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona (prilog br. A1.1). Ministarstvo privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona u ime Koncesora - Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona sačinilo je Prijedlog navedenog „Ugovora o koncesiji ...“ broj: 02a)-14-1-510/20, Mostar, 04.09.2023. Koncesionar PD „Granit“ d.d. Jablanica – stečaju dalo je saglasnost 06. 09. 2023. na navedeni „Ugovor o koncesiji ...“ (prilog br. A1.1).

Prijedlog „Ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica“ je između ostalih i podloga za izradu potrebne tehničke dokumentacije:

„Idejni rudarski projekat eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“

za podnošenje „Zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“, Federalnom ministarstvu okoliša i turizma Sarajevo.

Ovim „Idejnim rudarskim projektom eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“ predviđeno je:

⇒ Korištenje najsavremenijih mašina za dobivanje i obradu primarnih „sirovih“ blokova gabra iz kojih se obradom proizvode komercijalni blokovi gabra za industrijsku preradu, a to su dijamantne žične pile. Ovim žičnim pilama očekuje se proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu u iznosu od oko:

VK.B.G. ≈ 60 % proizvodnje komercijalnih blokova gabra/godišnje

Ostatak godišnje proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu predviđa se postojećim tehnološkim postupcima – korištenjem bušačko-minerskih radova za rastresanje stijenskog masiva gabra.

⇒ maksimalno korištenje ostatka stijenskih masa gabra iz procesa proizvodnje komercijalnih blokova gabra, odnosno otpadne stijenske mase gabra za proizvodnju:

kamenih agregata gabra različite granulacije: (0-4 mm), (4-8 mm), (8-16 mm), (16-32 mm), (32-63 mm) i separacijskog tampona, ako i proizvodnju lomljenih proizvoda (kocka i sl.).

Iskorištenje ostatka stijenske mase gabra iz procesa proizvodnje komercijalnih blokova gabra za proizvodnju kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra se prognozira u iznosu od oko:

i ≈ 70 % otpadne stijenske mase gabra

odnosno, za odlaganje ostatka jalovine iz navedenih procesa proizvodnje ostaje oko:

V \approx 30 % jalovine za konačno odlaganje.

Prema odredbama prijedloga „Ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica“ (prilog br. A1.1) i predviđenih tehnoloških procesa eksploatacije i obrade arhitektonskog-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, prosječni godišnji kapacitet proizvodnje finalnih proizvoda na bazi otpadne stijenske mase gabra iznosi:

proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu	1.500 m ³ /god.
proizvodnja kamenih agregata gabra	13.041 m ³ /god
proizvodnja lomljenih proizvoda	1.000 m ³ /god
proizvodnja separacijskog tampona	1.450 m ³ /god.
jalovine	6.211 m ³ /god.
Ukupno:	20.700 m ³ /god.

Kapacitet proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu na navedenim površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju u odnosu na:

- rudarsko-geološke uslove eksploatacije i obrade i
- kapacitete proizvodnje finalnih proizvoda na bazi gabra

može biti i znatno veći, što u prvom redu zavisi od mogućnosti plasmana navedenih blokova gabra na domaćem i inostranom tržištu.

Sa povećanjem kapaciteta proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu proporcionalno će rasti i proizvodnja ostalih finalnih proizvoda (kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra).

2. Veličina aktivni površinskih kopova arhitektonsko-građevinskog kamena gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Ploče“, Velja stijena“ i „Padešnica“) nalaze se u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju. Koordinate odobrenog eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na kome se planira nastavak eksploatacije i proširenje proizvodnje asortimana obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na navedenim površinskim kopovima date su u tabeli A1.1 i na grafičkom prilogu br. A1.1.

Površina eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na kome se planira proširenje eksploatacije i obrade, odnosno proširenje proizvodnog asortimana arhitektonsko-građevinskog kamena gabra iznosi:

$$P = 114,35 \text{ ha}$$

Tabela A1.1. Koordinate prelomnih tačaka eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju

Tačka	Koordinate	
	Y	X
A	6 478 450	4 837 194
K	6 479 134	4 837 400
J	6 479 262	4 837 390
I	6 479 424	4 837 016
H	6 478 532	4 836 966
1	6 479 580	4 837 595
2	6 478 250	4 837 750
3	6 479 250	4 837 805
4	6 479 500	4 838 076
5	6 479 500	4 838 330
C	6 479 000	4 838 330
D	6 478 790	4 838 350
E	6 478 466	4 837 148
F	6 478 316	4 837 816
G	6 478 255	4 837 550
A	6 478 450	4 837 194

Eksploataciono polje PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nalaze se u granicama „Obradenog izvoda iz prostornog plana sa ucrtanim ciljanim izmjenama i dopunama prostornog plana Općine Jablanica za period 2016. –

2025. – karta mineralnih sirovina“ Općina Jablanica, Služba za upravu za prostorno planiranje, građenje, zaštitu okoline i sambeno-komunalne poslove, broj: 04/3-25-1448/18 od 22.06.2018. (prilog br. A1.2).

Dopisom Općinskog Načelnika Općine Jablanica, broj: 04-19-1585/23 od 18.07.2023. dato je tumačenje izvoda iz “Prostorno-planskog dokumenta za katastarsku česticu označenu brojem k.č. 1259/1 k.o. Čehari“, odnosno za eksploataciono polje PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju koje se nalazi na navedenoj katastarskoj čestici, čije koordinate su date u tabeli A1.1. Ovim dopisom je konstatovano, a na osnovu uvida u prostorno-planski dokument Općine Jablanica, odnosno „Prostorni plan Općine Jablanica za period 2016 – 2025“ – Karata mineralnih sirovina“ da je predmetni lokalitet navedenog eksploatacionog polja i šireg područja određeno kao potencijalni prostor za ispitivanje tehničkog i ukrasnog kamena. Pored toga, dijelovi predmetnog lokaliteta su definisani kao aktivna eksploatacija za mineralne sirovine gabra i gabra diorita (prilog br. A1.3).

Prema Zemljišnoknjižnom izvadku Općinskog suda u Konjicu, Zemljišnoknjižni ured, broj: 056-0-NAR-23-006 619, Zemljišnoknjižni uložak broj: 297 od 27.09.2023. pravo vlasništva na nekretnini na parceli k.č. 1259/1 k.o. Čehari je Općina Jablanica, Udio 1/1 (prilog br. A1.4).

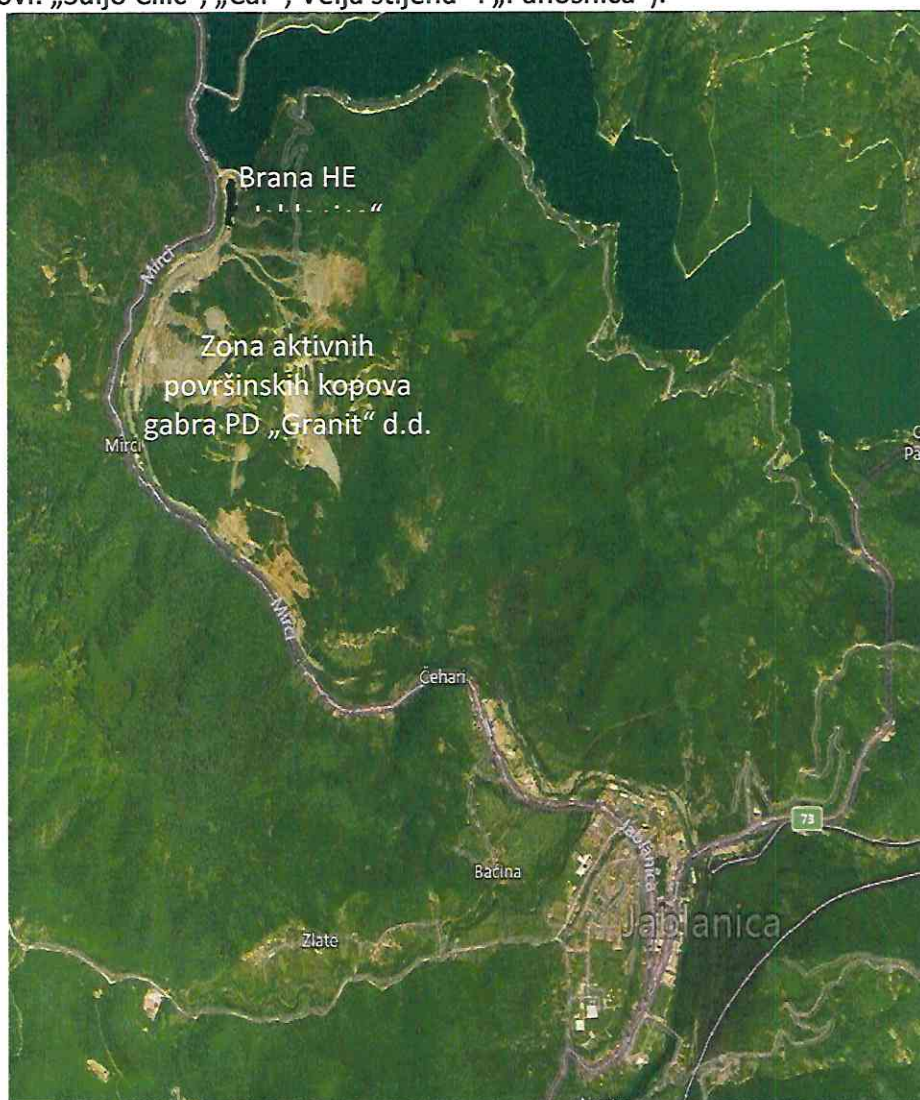
Navedeno eksploataciono polje PD Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nalazi se u granicama odobrenog eksploatacionog polja, koje je definisano Rješenjem o urbanističkoj saglasnosti broj: 03-364-1215 od 31.08.1984. godine izdato od Republičkog komiteta za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SR Bosne i Hercegovine (prilog br. A1.5). Ovo eksploataciono polje definisano je koordinatama prelomnih tačka A, B, C i D (tabela A1.2), a ukupna površina iznosi:

P = 300 ha

Tabela A1.2. Koordinate prelomnih tačaka odobrenog eksploatacionog polja po Rješenju urbanističke sagalsnosti broj: 03-364-1215 od 31.08.1984. godine izdato od Republičkog komiteta za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SR BiH

Tačka	Koordinate prelomnih tačaka	
	Y	X
A	6 477 750	4 837 000
B	6 477 750	4 838 500
C	6 479 750	4 838 500
D	6 479 750	4 837 000

Na slici A1.1 dat je satelitski snimak šireg lokaliteta Jablanice sa zonom aktivnih površinskih kopova gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Panošnica“).

Slika A1.1. Satelitski snimak šireg lokaliteta aktivnih površinskih kopova gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju

3. Osnovni geološki, hidrogeološki, inženjersko-geološki i ostvareni eksploatacioni parametri površinskih kopova: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“

Stijenski masiv gabra na lokalitetu općine Jablanice, odnosno u ležištima gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Panošnica“ javljaju se u permotrijaskim i trijaskim naslagama. Kontakt gabra i okolnih stijena do danas nije jasno definisan pa nije poznato da li pripadaju injekcionom, gradacionom ili magmatskom tipu kontakta.

3.1. Osnovni geološki, hidrogeološki, inženjersko-geološki i ostvareni eksploatacioni parametri površinskih kopova: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“

3.1.1. Geološke građa ležišta gabra

Stijenski masiv gabra na lokalitetu općine Jablanice, odnosno u ležištima gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“ javljaju se u permotrijaskim i trijaskim naslagama. Kontakt gabra i okolnih stijena do danas nije jasno definisan pa nije poznato da li pripadaju injekcionom, gradacionom ili magmatskom tipu kontakta.

Gabro masiv na području općine Jablanice, te samim tim i u ležištima: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“ utisnut je u nivou između tvorevina verfena i anizijskog kata dijelom ohlađen, bez kontaktno-metamorfne promjena. Da je ovo utiskivanje bilo i tektonsko ide u prilog činjenica što se oko čitavog gabro masiva nalaze grusificirani dijelovi koji su nastali kasnije, prilikom oslobađanja naponskog stanja. Ovo utiskivanje praćeno je dioritskom magmom koja je na kontaktu sa krečnjacima srednjeg trijasa dala skarnove (istočni obod Jablaničkog masiva). Principijelno se zapaža da zdravije partije gabro masiva, zone monolita plivaju u zonama grusa. Ležišta se odlikuju brojnim specifičnostima, koje inače nisu karakteristične za magmatske stijene. Prije svega misli se na promjenljivost boje gabra, različit stepen ispucalosti i raspadnutosti, promjenljivu krupnoću mineralnih zrna i mineraloški sastav itd. Masiv gabra na lokalitetu Jablanice ima složen mineraloški sastav. Kao bitni minerali javljaju se bazični plagioklasi, olivin, rombični i monoklinični pirokseni, amfiboli i biotit. Struktura gabra je zrnasta sa veličinom zrna od 1 do 4 mm. Tekstura gabra je najčešće paralelna i uslovljena je planparalelnom orijentacijom mineralnih sastojaka u stijeni, usljed dejstva umjerenog pritiska u fazi utiskivanja gabra i vanjskih napona izvan masiva, koji su vladali u okolnim stijenama.

Ovakav prostorni razmještaj mineralnih sastojaka predstavlja jedini privilegovani pravac za laku obradu arhitektonsko – građevinskih blokova u željenom pravcu u fazi eksploatacije i obrade.

Vrlo često se sreću paralene tekture u kojima se smjenjuju "trake" gabra različitog modalnog sastava, pri čemu se izmjenjuju "slojevi svijetlog" i "tamnog" gabra.

U stijenskom masivu ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“ izdvojeni su sljedeći varijeteti gabra sa procentualnim učešćem, koji su dati u tabeli A1.3.

Tabela A1.3. Varijeteti gabra sa procentualnim učešćem u stijenskom masivu gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Panošnica“

Varijeteti gabra	% učešće
Olivinski gabro	6
Normalni	6
Noritski	18
Amfibolski	17
Biotit-amfibolski	53
Ukupno:	100

Korisnu komponentu u ležištima gabra čine tri uočljive kategorije gabra:

Grusificirani dijelovi ležišta u kojima se javljaju sferični ili nepravilni, usamljeni blokovi svježeg gabra, koji se lako vade i oblikuju u odgovarajuće dimenzije.

Gabri sa izraženom folijacijom ako nisu u domenu rasjednih zona, koje prate paralene, tanke i učestale pukotine, predstavljaju zdrave monolitne mase koje daju optimalne veličine blokova.

Gabri sa masivnom teksturom su obično manje ispucali i sadrže veće mase monolita, posebno kad su izvan domašaja učestalih pukotinskih sistema. U ovim masivima nalaze se blokovi gabra od nekoliko stotina m³.

3.1.2. Tektonika ležišta gabra gabra

Osnovna karakteristika ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“, odnosno jablaničkog masiva je veoma složen makro i mikro sklop.

U centralnom dijelu ovih ležišta na lijevoj strani rijeke Neretve uočavaju se nabori sa trakstim salskim mineralima pravline plikativne forme sa promjenljivim indeksom ubiranja. Folijacija kao planarni elementi vrlo je izražena.

U gabro masivu ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Panošnica“ mogu se jasno izdvojiti tri vrste elemenata sklopa:

- planparalena orijentacija mineralnih sastojaka (folijacija, litaž),
- pukotinski sistemi i
- rasjedne zone.

Stepen djeljivosti u blokove definisan je intenzitetom pukotina jednog sistema na jedinicu površine, uz uslov da su prisutna, na posmatranoj površini, dva jasno i jedan slabije izražen sistem pukotina. Prema kriterijumu Nevskog djeljivost stijena u blokove prema rastojanju pojedinih i sistema pukotina je sljedeći:

vrlo sitna djeljivost sa veličinom blokova do 3 cm,

sitna djeljivost u blokove sa veličinom bloka 3 – 15 cm,

srednja djeljivost u blokove sa veličinom bloka od 15 – 90 cm,

krupna djeljivost u blokove sa veličinom bloka od 90 – 150 cm,

vrlo krupna djeljivost u blokove čija veličina je veća od 150 cm.

Iz prikaza ispucalosti masiva proizilazi pet inženjersko-geoloških kategorija, koje su date u tabeli A1.4.

Tabela A1.4. Kategorije gabra u odnosu na inženjersko-geološke parametre ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“

Kategorija	Inženjersko-geološki parametri
I	Svježe, kompaktne i monolitne partije
II	Svježi gabro sa povećanom ispucalošću
III	Trošni gabro
IV	Grusirani gabro sa blokovima svježe stijene kuglastog oblika
V	Potpuno raspadnuti gabro

Svih pet ovih kategorija grade stabilne terene, pri čemu su grusirane partije sklone odronjavanju zajedno sa blokovima.

3.1.3. Hidrogeološke i klimatske karakteristike ležišta gabra

Osnovne hidrološke karakteristike ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“ daje rijeka Neretva, na kojoj je branom kod Glogovca, čije je tijelo u masivu gabra, formirano Jablaničko jezero. Najveća pritoka rijeke Neretve sa desne strane je rijeka Rama koja takođe ima akumulaciju u gornjem toku. Također sa desne strane kod Gotovića uliva se Neretvica, a kod Huduska rijeka Tošćanica. U Jablanici se u Neretvu uliva desna pritoka Boljanka. Lijeve pritoke Neretve na ovom području su manje značajne Dobrinja i Glogošnica. Ovako velika hidrološka razuđenost uslovlila je nepropusna podloga izgrađena od klasita donjeg trijasa, koja predstavlja izolator te mase karbonatnih i drugih stijena u povlati, kao vodonepropusnih stijena.

Svjež kompaktni gabra predstavlja vodonepropusnu stijenu, a ispucali dijelovi imaju veću vodopropusnost.

Ovdje se duž vertikalno i subvertikalno orijentisanih pukotina vrši gravitaciono procjeđivanje površinskih voda do vodonepropusne podloge monolitnog gabra, a zatim se infiltraciono procjeđuju na površinu u vidu difuznog proviranja ili izvora male izdašnosti. U blizini toka rijeke Neretve javlja se dosta kanalisanih izvora koji dreniraju vodu iz masiva. Ove vode nemaju uticaja na eksploataciju, osim što podmiruju potrebe rudnika u pitkoj vodi.

Klima ovog područja je kontinentalna sa blagim uticajem mediteranske koja prodire duž kanjona rijeke Neretve. Srednja godišnja temperatura vazduha iznosi 14 0C. Srednja broj ljetnih dana sa temperaturom preko 25 0C iznosi od 80 – 120 dana, dok srednji broj ledenih dana sa temperaturom ispod 0 0C iznosi 10 – 20 dana.

Srednje količine padavina kreće se od 1.500 do 1.750 mm godišnje. Maksimalne padavine su u jesenskom i zimskom periodu koji su kritični mjeseci za izvođenje radova na eksploataciji gabra. Usljed povećanih zimskih oborina (snijega i leda) potpuno se parališe unutrašnji saobraćaj do aktivnih površinskih kopova radi čega se eksploatacija stijenske mase gabra i primarna obrada gabra za dobivanje komercijalnih blokova vrši sezonski u trajanju od 10 mjeseci u godini.

3.1.4. Hemijski sastav gabra u ležištima

Hemijskim ispitivanjima u laboratorijskim uslovima svježih monolitnih partija gabra koje su uzete sa istražno eksploatacionih etaža ležišta gabra: „Suljo Čilić“,

„Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“ utvrđen je prosječni hemijski sastav gabra u ležištima, čije vrijednosti su date u tabeli A1.5.

Tabela A1.5. Prosječni hemijski sastav gabra u ležištima gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“

Parametar	Sadržaj, %
SiO ₂	49,7
TiO ₂	0,87
Al ₂ O ₃	17,9
FeO ₃	4,29
FeO	5,38
MnO	0,16
MgO	5,31
CaO	11,08
Na ₂ O	2,81
K ₂ O	1,07
P ₂ O ₃	0,10
H ₂ O	1,02
CO ₂	-

Na osnovu ovih ispitivanja hemijskog sastava gabra u ležištima „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“ može se zaključiti da se radi o kvalitetnoj nemetalnoj mineralnoj sirovini, odnosno arhitektonsko-građevinskom kamenu sa minimalnim učešćem štetnih primjesa.

3.1.5. Prosječne inženjersko-geološke i fizičko-mehaničke karakteristike ležišta gabra

Inženjersko-geološke karakteristike gabra u ležištima: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Panošnica“ su veoma složene zbog izraženih strukturnih defekata i promjenljivog stepena raspadnutosti.

Na bazi ovih karakteristika u ovim ležištima su izdvojene sljedeće kategorije stijena:

- svježe, kompaktne i monolitne mase gabra,
- svjež gabra sa povećanom ispucalošću,
- trošni gabro,
- grusirani gabro sa blokovima svježih stijena, kuglastog oblika i
- potpuno raspadnuti gabro – grusifificiran.

Laboratorijskim i tehnološkim ispitivanjima ustanovljeno je da svježe partije gabra iz ležišta gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“ imaju veoma povoljna fizičko-mehanička svojstva, posebno visoke vrijednosti monoaksijalne čvrstoće na pritisak u suvom i vodozasićenom stanju i nakon smrzavanja te se kao takav može koristiti kao ukrasni arhitektonsko-građevinski kamen. U tabeli A1.6 dati su prosječni fizičko-mehanički parametri gabara u ovim ležištima.

Tabela A1.6. Prosječni fizičko-mehanički parametri gabra u ležištima gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“

Parametar	Jed. mjere	Vrijednost
Čvrstoća na pritisak: u suvom stanju u vodozasićenom stanju poslije smrzavanja	MPa	190,9 – 245,0
		171,8 – 227,2
		150,3 – 222,0
Čvrstoća na savijanje	MPa	16,5 – 24,5
Otpornost na habanje (struganjem)	cm ³ /50 cm ²	8,54 – 8,89
Otpornost ivica na udar	-	5,21 – 5,46
Upijanje vode	%	0,13 – 0,15
Postojanost na mraz	-	Postojan
Zapreminska težina	kN/m ³	28,7 – 29,0
Specifična masa	kN/m ³	29,2
Stepen gustine	%	0,991
Poroznost	%	0,007
Postojanost na Na ₂ SO ₄	%	0,007

3.2. Rezerve gabra u ležištima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju

Rješenjem Ministarstva privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: UP/1-07-02a)-14-1-46/21, Mostar, 08.04.2021. potvrđene su rezerve i kvalitet mineralne sirovine tehničkog građevinskog kamena u ležištu arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“ (sa stanjem na dan 31.12.2003. godine) koje su date u tabeli A1.7. i prilogu br. A1.6.

Tabela A1.7. Bilansne rezerve arhitektonsko-građevinskog kamena gabra u ležištima gabra: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja stijena“ i „Padešnica“

Lokalitet	Geološke rezerve, m3.č.m.	Rezerve komercijalnih blokova gabra po kategorijama, m3.č.m.			
		A	B	C1	A+B+C1
Suljo Čilić	686.696	18.530	13.310	6.770	38.610
Car	6,668.730	241.978	40.798	39.329	322.105
Padešnica	5,910.796	82.569	41.161	35.370	159.100
Velja Stijena	1,952.003	16.980	16.181	14.369	47.530
Ukupno:	15,218.225	360.057	111.450	95.838	567.345

3.3. Iskorištenje bilansnih rezervi gabra za dobivanje komercijalnih blokova kamena gabra za industrijsku preradu

Prema dosadašnjim iskustvenim podacima primarne obrade stijenske mase arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima u PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju za dobivanje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu i procjenama datim u „Elaboratu o kalsifikaciji, kategorizaciji i obračunu rezervi arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“, procenat iskorištenja bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra za dobivanje komercijalnih arhitektonsko-građevinskih kamenih blokova gabra za industrijsku preradu, po kategorijama rezervi u ograničenim površinskim kopovima: „Suljo Čilić“, „Car“, Velja Stijena“ i „Padešnica“ u zavisnosti od stanja pojedinih zona ovih kopova dat je u tabeli A1.8.

Tabela A1.8. Procjena iskorištenja bilansnih geoloških rezervi za proizvodnju komercijalnih arhitektonsko-građevinskih kamenih blokova gabra za industrijsku preradu

Stanje zone ležišta	Kategorija rezervi	% iskorištenja
Zona monolita	A	10
	B	7
	C1	5
Zona povećane ispucalosti	A+B+C1	2
Zona grusa sa kuglastim blokovima	A+B+C1	2
Prosječni procenat iskorištenja:		7,0

3.4. Oblast primjene gabra iz ležišta „Suljo Čilić“, „Car“, Velja Stijena“ i „Padešnica“

3.4.1. Oblast primjene komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu

Dosadašnjim laboratorijskim i tehnološkim istraživanjima i iskustvima iz proteklog perioda od preko 100 godina utvrđeno je da se industrijskom preradom komercijalnih blokova gabra dobivaju finalni proizvodi koji imaju veoma široku primjenu kao arhitektonsko-građevinski kamen, a naročito za izradu:

- dekorativnih ploča za vertikalna i horizontalna unutrašnja i vanjska oblaganja,
- izradu spomenika svjetskog nivoa,
- izradu nadgrobnih spomenika,
- izradu dekorativnih arhitektonsko-građevinskih elemenata,
- izradu sitnih i krupnih ploča za staze i trgove.

Oblast primjene usitnjenih kamenih agregata gabra

Usitnjene frakcije stijenske mase gabra sa odlagališta površinskog kopa „Ploče“ i „Suljo Čilić“ ispitivane su u Institutu za građevinarstvo, građevinske materijale i nemetale u Tuzli, oktobra 2005. godine. Ispitivanje ovih frakcija gabra vršena su za sljedeće oblasti primjene:

	<ul style="list-style-type: none"> - frakcije gabra granulacije (32 - 63 mm) za izradu zastora i održavanja željezničkih pruga (tabela 5.13) i - frakcije gabra granulacija (16-32 mm); (8-16 mm), (4-8 mm) i (0-4 mm) za proizvodnju agregata za beton i asfalt (tabela 5.14). <p>Na osnovu rezultata laboratorijskih ispitivanja utvrđeno je da agregati gabra iz odlagališta površinskog kopa „Ploče“ i „Suljo Čilić“ imaju sljedeće karakteristike: Fizičko-mehaničke karakteristike frakcija gabra, izražene preko čvrstoće na pritisak, te otpornosti na dejstvo mraza i habanje, zadovoljavaju kriterije standarda JUS B.B2.009 za tehnički kamen koji se koristi kao sirovina za proizvodnju separisanih drobljenih agregata za beton, te kriterij standarda U.E9.021; U.E4.014 i JŽS G2.011 za proizvodnju asfalta, asfaltbetona i tucanika za zastore željezničkih pruga.</p> <p>Opšte karakteristike kamena, izražene preko zapreminskih masa i upijanja vode, zadovoljavaju kriterije postavljene navedenim standardima za beton, asfalt i zastore željezničkih pruga.</p> <p>Na osnovu navedenog može se zaključiti da se ispitani uzorci agregati gabra sa odlagališta površinskog kopa „Ploče“ i „Suljo Čilić“, mogu koristiti za proizvodnju agregata za beton, asfalt i zastore željezničkih pruga.</p> <p>Prema podacima otpadna stijenska masa gabra nastaje iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - procesa dobivanja „sirovih“ blokova gabra iz stijenskog masiva na svakom površinsom kopu i - procesa obrade primarnih „sirovih“ blokova iz kojih se proizvode komercijalni blokovi gabra za industrijsku preradu <p>Ista se odlaže na odlagališta koja su formirana u zoni svakog površinskog kopa PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“) ne predstavlja klasičnu „jalovinu“. Produkovana „jalovina“ ne predstavlja klasičan otpadni materijal, pošto se oko 70 % ove „jalovine“ može koristiti za proizvodnju kamenih agregata gabra za proizvodnju betona, asfalta, kao i proizvodnju lomljenih proizvoda (kocke i sl.) za korištenje u visoko- i niskogradnji.</p>
<p>A1.3. Broj izvoda iz prostorno-plansog akta te nadležni organ</p>	<p>1. „Obradeni izvod iz prostornog plana sa ucrtanim ciljanim izmjenama i dopunama prostornog plana općine Jablanica za period 2016. – 2025. – karta mineralnih sirovina, Općina Jablanica, Općinski načelnik, Služba za upravu za prostorno planiranje, građenje, zaštitu okoline i stambeno-komunalne poslove, broj: 04/3-25-1448/18 od 22.06.2018. (prilog br. A1.2) i</p>

<p>izdavanja</p>	<p>2. Tumačenje „Prostornog plana Općine Jablanica za period 2016. – 2025. – Karta mineralnih sirovina“, Općina Jablanica, Općinski načelnik, Služba za upravu za prostorno planiranje, građenje, zaštitu okoline i stambeno-komunalne poslove, broj: 04-19-1585/23 od 18.07.2023. (prilog br. A1.3)</p> <p>3. Rješenje Republičkog komiteta za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SRBiH, Sarajevo, broj: 03-364-1215 od 31.08.1984., kojim je data Ubanistička saglasnosti za eksploataciju gabra RO Industrija granita „Granit“ – OOUR „Majdani granita“ Jablanica (prilog br. A1.5)</p> <p>4. Odluka Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona o dodjeli koncesije za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica, broj: 01-1-02-532/23, Mostar, 28.2.2023. (prilog br. A1.7)</p>
<p>A1.4. Vrsta zahvata</p>	<p>Novi projekat - NE</p> <p>Značajna izmjena postojećeg projekta DA.</p> <p>Prestanak aktivnosti – NE</p>
<p>A1.5. Ukoliko se radi o značajnoj izmjeni postojećeg i/ili odobrenog projekta, opisati planirane izmjene</p>	<p>Značajna izmjena postojećeg projekta eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“) u granicama odobrenog eksploatacionog polja) sastoji se od planiranih izmjena:</p> <p>Djelimična zamjena postojećeg sistema dobivanja primarnih „sirovih“ blokva gabra i njihova obrada za proizvodnju komercijalnih blokova gabra – bušačko minerskim radovima sa uvođenjem savremenih dijamantnih žičnih pila za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra i za njihovu obradu za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu. Udio dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i proizvodnje komercijalnih blokova gabra sa dijamantnim žičnim pilama u ukupnoj godišnjoj proizvodnji kamercijalnih blokova gabra planira se u iznosu od:</p> <p>ik.b.g. = 60 % godišnje proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu</p> <p>Maksimalno korištenje svih raspoloživih količina stijenske mase gabra koje se produkuju u procesu dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra (tzv. otpadna stijenska masa gabra) za proizvodnju finalnih proizvoda gabra:</p>

- proizvodnju kamenih agregata gabra granulacije [(0-4 mm), (4-8 mm), (8-16) mm, (16-32) mm] i (32-63) mm] koji će se koristiti za proizvodnju asfalta i betona, te za izgradnju i održavanje trasa željezničkih pruga,
- proizvodnju lomljenih proizvoda (kocke, ivičnjaka i drugih vrsta lomljenih proizvoda gabra) za korištenje u visko- i niskogradnji i
- proizvodnja separisanog tampona, koji se koristi za izgradnju tamponskih slojeva svih kategorija cesta, te za izgradnju i održavanje lokalnih i šumskih puteva, kao i za druge radove u oblasti niskogradnje.

3. Sadašnji sistem eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“) sastoji se od:

3.1. dobivanje primarnih „sirovih“ blokova vrši se samo pomoću bušačko-minerskih radova,

3.2. obradom primarnih „sirovih“ blokova gabra proizvode se komercijalni blokovi gabra za industrijsku preradu, koja se vrši bušenjem plitkih bušotina u primarnom „sirovom“ bloku gabra sa cijepanjem tih blokova pomoću:

- metalnih klinova,
- miniranjem sa crnim barutom i sa detonirajućim štapinom.

Iskorištenje binalnsnih (eksploatacionih) rezrvi gabra za dobivanje komercijalnih blokova gabra iznosi oko: $i = 7\%$

odnosno, oko 93 % minirane stijenske mase gabra se ne iskorištava, nego se odlaže neselektivno na odlagališta koja su formirana na svakom površinskom kopu.

4. „Idejnim rudarskim projektom eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“, koji je jedna od podloga za izradu „Zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“ predviđena je eksploatacija i obrada gabra sljedećim sistemima:

4.1. Eksploatacija arhitektonsko-građevinskog kamena gabra za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihova obrada za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu predviđena je pomoću bušačko-minerskih radova u iznosu od oko:

i \approx 40 % godišnje proizvodnje na isti način kao što se vrši i sada, odnosno pomoću bušačko-minerskih radova za rastresanje stijenskog masiva gabra i

i \approx 60 % godišnje proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu korištenjem piljenjem dijamantnim žičnim pilama

Odnosno dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra predviđa da se metodom piljenja sa dijamantnim žičnim pilama. Iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihovom obradom za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu piljenjem sa dijamantnim žičnim pilama iznosi oko:

i \approx 10 - 12 %.

4.2. Oko 70 % stijenske mase koja se proizvodi u procesu dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra planira da se iskorištava za dobivanje finalnih proizvoda koji imaju osiguran plasman:

- proizvodnja kamenih agregata gabra granulacije [(0-4 mm), (4-8 mm), (8-16) mm, (16-32) mm] i (32-63) mm] koji se koriste za proizvodnju asfalta i betona, te za izgradnju trasa željezničkih pruga,
- proizvodnju lomljenih proizvoda (kocke, ivičnjaka i drugih vrsta lomljenih proizvoda gabra za nisko) za korištenje u visko i niskogradnji i
- proizvodnja separisanog tampona, koji se koristi za izgradnju tamponskih slojeva svih kategorija cesta, te za izgradnju i održavanje lokalnih i šumskih puteva, kao i za druge radove u oblasti niskogradnje.

4.4. Predviđenim sistemima proizvodnje komercijalnih blokova gabra (40 % bušačko-minerskim radovima i 60 % piljenjem dijamantnim žičnim pilama) i proizvodnjom navedenih finalnih proizvoda gabra iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju iznosi oko:

i = 70 % iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra

odnosno, produkcija nekorisnog ostatka iz procesa eksploatacije i obrade stijenske mase gabra - jalovine koja se odlaže na odlagališta iznosi svega:

Vjal. = 30 % jalovine za konačno odlaganje

<p>A1.6. Da li projekat ima kumulativni uticaj sa već odobrenim projektima?</p> <p>Ukoliko DA, opisati na koji način.</p>	<p>Zamjena postojećeg sistema dobivanja primarnih „sirovih blokova“ gabra i njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra (sistem sa korištenjem bušačko minerskih radova) sa sistemom sa korištenjem savremenih dijamantnih žičnih pila u iznosu od 60 % u godišnjoj proizvodnji komercijalnih blokova gabra značajno će poboljšati:</p> <ul style="list-style-type: none">- sigurnost zaposlenih radnika u procesu dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i proizvodnje komercijalnih blokova gabra,- iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi gabra u granicama navedenih površinskih kopova,- smanjiće ukupne troškove proizvodnje komercijalnih blokova gabra i niz drugih prednosti. <p>Također, korištenjem ostatka stijenske mase gabra iz procesa dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za proizvodnju finalnih proizvoda gabra:</p> <ul style="list-style-type: none">a) Kamenih agregata gabra,b) lomljenih proizvoda gabra ic) separisanog tampona <p>Uslovljava sljedeće prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none">- iskorištenje bilansnih rezervi gabra u granicama navedenih površinskih kopova sa sadašnjih 7 % se povećava na 70 %,- zapošljava se dodatnih oko 10 radnika,- smanjuju se količine jalovine koje se odlažu na odlagališta, te sam tim se smanjuje i oštećenje okoliša u granicama odlagališta,- poboljšavaju se finansijski pokazatelji rada PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju i niz drugih pogodnosti. <p>Nastavak eksploatacija i primarne obrade, odnosno proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu od strane PD „Granit“ d.o.o. Jablanica neće imati veći uticaj u odnosu na postojeći projekat, odnosno sadašnju eksploataciju i primarnu obradu „sirovih“ blokova gabra koju već obavlja PD „Granit“ d.o.o. Jablanica. Ovo iz razloga što će se u budućem projektu eksploatacije „sirovih“ blokova gabra i njihove primarne obrade za industrijsku preradu koristiti isti tehnološki postupci površinske eksploatacije i primarne obrade kao i u sadašnjem projektu, s tim da će se smanjiti dobivanje „sirovih“ blokova i njihova obrada korištenjem bušačko-minerskih radova, a povećati ekološko i finansijski prihvatljiviji način korištenjem dijamantnih žičnih pila.</p>
---	--

<p>A1.7. Vlasništvo nad zemljištem i/ili objektom kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat?</p>	<p>Zemljišnoknjižnim izvadkom Općinskog suda u Konjicu, Zemljišnoknjižni ured, broj: 056-NAR-23-006 690, Zemljišnoknjižni uložak broj: 297 od 27.09.2023. pravo vlasništva na nekretninama na parceli k.č. 1259/1 je Općina Jablanica, udio 1/1 (prilog br. A1.4).</p>
<p>A1.8. Da li je zemljište i/ili objekat na kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat predmet ugovora zakupu? Ako jeste, molimo navedite broj ugovora, te podatke o ugovornim stranama.</p>	<p>Prema podacima iz tačke A1.4 pravo vlasništva na parceli k.č. 1259/1 je Općina Jablanica sa udjelom 1/1. U granicama navedene parcele nalazi se odobreno eksploataciono polju PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju u kome se nalaze površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešniva“ i „Velja stijena“ na kojima se vršiti eksploatacija i obrada, odnosno proširenje proizvodnje asortimana finalnih proizvoda na bazi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra.</p> <p>Zaključkom Općinskog vijeća Općine Jablanica, prema Ministarstvu privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona data je saglasnost da PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju vodi postupk dodjele koncesiji za eksploataciju i obradu arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, broj: 02-02-116-23/21-2 od 29.01.2021. (prilog br. A1.8).</p> <p>Po navedenom Zaključku Općinskog vijeća Općine Jablanica – Koncesionar PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju je dao saglasnost Koncesoru – Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona da sačini prijedlog „Ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica“, Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02a)-14-1-510/20-, Mostar. 04.09.2023., koga je sačinilo Ministarstvo privrede HNK na osnovu Zakona o koncesijma HNK (Sl. novine HNK broj: 1/13, 7/16, 6/18, 9/19 i 1/21) (prilog br. A1.1).</p> <p>Navedenim Zakonom o koncesiji Hercegovačko-neretvanskog kantona regulasna je visina naknade lokalnoj zajednici, odnosno Općini Jablanica za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na parceli zemljišta označenog kao k.č. 1259/1.</p>

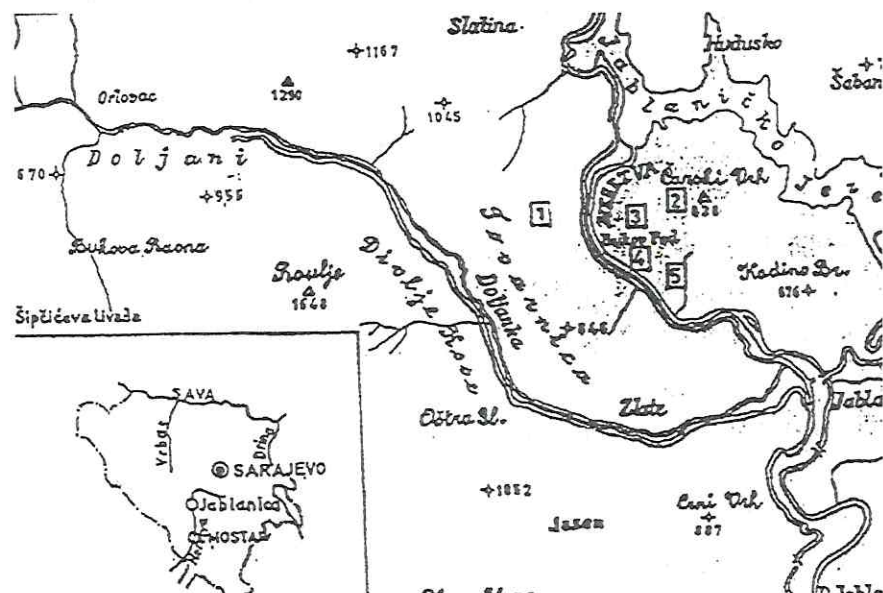
	<p>Prema navedenom:</p> <p>„Zaključku Općinskog vijeća Općine Jablanica ...“ (prilog br. A1.8)</p> <p>Zakonu o koncesiji Hercegovačko-neretvanskog kantona“ i</p> <p>Prijedlogu „Ugovora o koncesiji ..“ (prilog br. A1.1)</p> <p>smatra se da je PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju dobilo saglasnost od Općinskog vijeća Općine Jablanica za eksploataciju i obradu mineralne sirovine, odnosno proizvodnju finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na površinskim kopovima „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“.</p>
<p>A1.9. Ime i prezime odgovorne osobe</p>	<p>mr.sc. Abid Šarić, dipl. ecc.</p>
<p>A1.10. Kontakt podaci odgovorne osobe (adresa, broj telefona, E-mail</p>	<p>Željeznička broj: 15, 88420 Jablanica</p> <p>Tel/fax: +387 36752 367</p> <p>Mob. +387 61 198 848</p> <p>Email: info@granit-jablanica.ba</p>

A2. Uticaj projekta na okoliš

A2.1. Detaljno opišite okoliš na području pod uticajem projekta

Eksploatacija arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na širem području općine Jablanica vrši se preko 100 godina u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – stečaju, a to su: površinski kop „Suljo Čilić“, površinski kop „Car“ sa reviom „Ploče“, površinski kop „Velja Stijena“ sa reviom „Helovištem“ i površinski kop „Padešnica“.

Na grafičkom prilogu br. A1.1 i na slici A1.2 data je mikrolokacijama aktivnih površinskih kopova gabra u PD „GABRO“ d.d. Jablanica – u stečaju.

Slika A1.2. Geografska karta šireg lokaliteta Jablanice sa mikrolokacijama aktivnih površinskih kopova gabra u PD „GABRO“ d.d. Jablanica – u stečaju: 2. „Padešnica“, 3. „Car“ sa reviom „Ploče“, 4. „Suljo Čilić“ sa reviom „Heldovište“, 5. „Velja stijena“

Svi površinski kopovi gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“) su međusobno povezani internim saobraćajnicama, kojim se vrši kretanje rudarsko-građevinskih mašina i kamiona kojim se komercijalni blokovi gabra transportuju u Pogon za finalnu preradu u Jablanici. Veza lokalnih saobraćajnica sa magistralnom cestom M 16.2 Jablanica – Prozor – Bugojno ostarena je preko mosta na rijeci Neretvi u zoni Bukov pod.

Dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra na svim navedenim kopovima se vrši metodom rastresanja stijenskog masiva gabra bušačko-minerskim radovima. Iz rasteresene stijenske mase gabra vrši se izdvajanje primarnih „sirovih“ blokova pomoću rudarsko-građevinskih mašina, odnosno utovarivača i hidrauličnih bagera (slika A1.3).

Izdvojeni primarni „sirovi“ blokovi gabra se obaraju na osnovnu radnu etažu svakog kopa na kojoj se obrađuje u komercijalni blok za industrijsku preradu (slika A1.4).

Slika A1.3. Izdvojeni primarni „sirovi“ blokovi gabra na površinskom kopu „Suljo Čilić“

Po pravilu, na određenom površinskom kopu se vrši priprema za rastresanje stijenskog masiva gabra za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra, dok se na drugim kopovima vrši obrada primarnih „sirovih“ blokova za proizvodnju komercijalnih blokova za industrijsku preradu i njihov transport u Pogon za finalnu preradu u Jablanici ili pak prema drugim kupcima u Bosni i Hercegovini ili u inostranstvu.

Proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu vrši se obradom primarnih „sirovih“ blokova i to bušenjem plitkih bušotina sa naknadnim cijepanjem pomoću: metalnih klinova, crnog baruta ili detonirajućeg štapina.

Slika A1.4. Bušenje plitkih bušotina u procesu obrade primarnog „sirovog“ bloka (a) i obradeni komercijalni blok za industrijsku preradu na površinskom kopu „Suljo Čilić“

Osnovna karakteristika svih površinskih kopova je izuzetno visoka radna zona koja iznosi (prilozi dati u „Idejnem rudarskom projektu eksploatacije gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju):

- površinski kop „Suljo Čilić“ $h_{r.z.} = 115$ m (grafički prilog br. 3.1 i 3.1a)
- površinski kop „Car“ $h_{r.z.} = 95$ m (grafički prilog br. 3.2 i 3.2a)
- površinski kop „Padešnica“ $h_{r.z.} = 125$ m (grafički prilog br. 3.3 i 3.3a)
- površinski kop „Velja stijena“ (slika 3.4) $h_{r.z.} = 135$ m (grafički prilog br. 3.4 i 3.4a)

Osnovna karakteristika proizvodnje komercijalnih blokova gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju po postojećem tehnološkom postupku (rasresanje stijenskog masiva bušako-minerskim radovima i nekorištenje stijenske mase gabra iz ovog postupka) su:

- veoma mali % iskorištenje bilansnih (eksploatacionih) rezervi stijenske mase gabra za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku proizvodnju koji iznosi svega oko $i \approx 7$ %
- neselektivno odlaganje stijenske mase gabra iz tehnološkog postupka proizvodnje komercijalnih blokova gabra za idustrisjku proizvodnju na odlagališta svakog površinskog kopa od oko $i_{otpa.mase\ gabra} \approx 93$ %.

Slika A1.5. Radna kosina površinskog kopa gabra „Velja stijena“
Stijenska masa gabra iz navedenog tehnološkog postupka proizvodnje komercijalnih blokova gabra odlaže se direktno sa radnih etaža na prirodni terena bez bilo kakve pripreme podloge tih odlagališta, što je uslovalo:

- veoma veliko oštećenje površine terena, odnosno uništenja biljnih i šumskih kultura ispod radnih etaža na svakom površinskom koku, što se vidljivo na grafičkom prilogu br. A1.1 i na slici A1.5 i slici A1.6.

Također, u periodu velikih padavima i topljenja snijega sve oborinske vode sa šireg područja eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nekontrolisano otiču kroz vododerine i preko internih saobraćajnica u korito rijeke Neretve, što dodatno zagađuju vode ove rijeke.

U narednom periodu kod uvođenja planiranog:

⇒ tehnološkog procesa dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade sa piljenjem dijamantnim žičnim pilama za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu u iznosu od oko 60 % godišnje proizvodnje komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu i

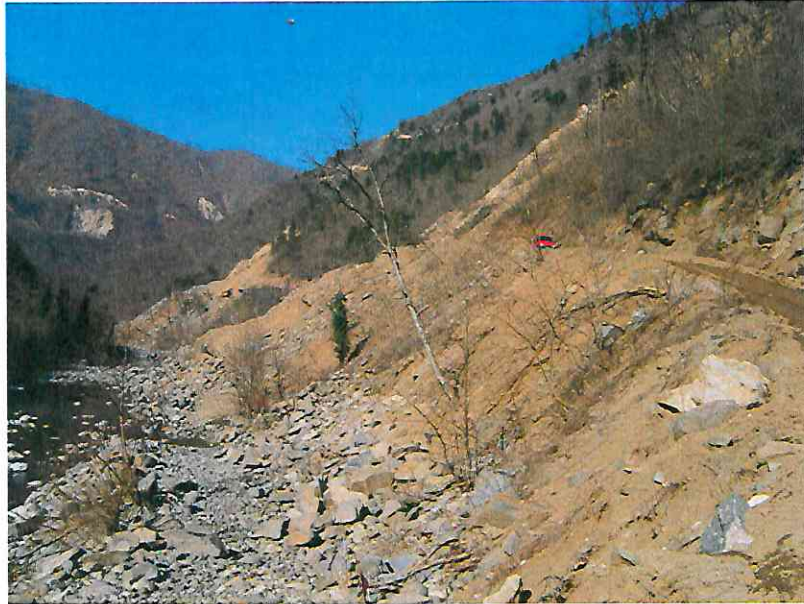
⇒ proizvodnje finalnih proizvoda iz otpadne stijenske mase gabra:

- proizvodnja kamenih agregata gabra,
- proizvodnja lomljenih proizvoda gabra i
- proizvodnja separisanog tampona

usloviće manju produkciju otpadne stijenske mase koja će se odlagati na uređena odlagališta sa sadašnjih 93 % na planirane količine od 30 % u odnosu na godišnju eksploataciju stijenske mase gabra na navedenim površinskim kopovima.

Slika A1.6. Nožica odlagališta otpadne stijenske mase na reviru „Ploče“ površinskog kopa „Car“ u koritu rijeke Neretve

Slika A1.7. Opšti izgled korita rijeke Neretve u zoni površinskog kopa „Car“ i revira „Ploče“

U topografskom pogledu teren eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju predstavljen je brdskim reljefom sa vrlo strmim stranama terena koji imaju pad prema koritu rijeke Neretve. Strme strane reljefa terena su ispresijecane vododerinama prema rijeci Neretvi, koja u hidrološkom smislu dominira ovim područjem. Najvišu tačku ovog područja predstavlja vrh Tovarnice na desnoj obali rijeke Neretve sa kotom 888 m.n.v., zatim Kadino Brdo sa kotom 876 m.n.v. i Carski Vrh sa kotom 826 m.n.v. na lijevoj obali rijeke Neretve. Korto rijeke Neretve se nalazi na oko 200 m.n.v.

Dio površine terena eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju koji nije oštećen neselektivnim odlaganjem stijenske mase gabra i otkopnim površinama rudarskih radova obrastao je biljnim i šumskim kulturama, gdje preovladavaju niske šume graba, crnogorise i sl.

Preko granica eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju ne prolaze infrastrukturni objekti, npr. dalekovodi, vodoopskrbni sistemi, javne saobraćajnice i dr. Također, izvođenje rudarskih radova na eksploataciji i obradi arhitektonsko-građevinskog kamena na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nema uticaja na navedene infrastrukturne objekte, koji se nalaze nadesnoj strani rijeke Neretve (npr. magistralna cesta M 16.2 Jablanica – Prozor – Bugojno, dalekovod 10 kV i dr.).

U granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na nekoliko lokacija ima povremenih i stalnih izvoda, koji se mogu kaptirati za tehnološke vode koje će se koristiti za:

- hlađenje dijamantnih žica i odnošenje kamene sitneži u procesu piljenja kamenih blokova gabra i
- za potrebe industrijakog kruga (pranje mašina i postrojenja za tekuće

održavanje i eventualno za kupatilo i WC u kontejneru za smještaj radnika.			
A.2.2. Vrste i količine osnovnih i pomoćnih sirovina, dodatnih materijala i ostalih supstanci koje će se koristiti u svakoj fazi projekta		Vrsta	Količina
A.2.2. Vrste i količine osnovnih i pomoćnih sirovina, dodatnih materijala i ostalih supstanci koje će se koristiti u svakoj fazi projekta	Pripremna faza projekta: (navedeni površinski kopovi gabra su prethodnim rudarskim radovima praktično pripremljeno za eksploataciju i nisu predviđeni bilo kakvi pripremni radovi)	-	-
	Faza izgradnje projekta	-	-
	Faza rada ili eksploatacije projekta, kod postizanja predviđenog godišnjeg kapaciteta eksploatacije i obrade kamena gabra za industrijsku preradu od: - Komercijalni blokovi gabra: 1.500 m ³ /god. - Lomljeni proizvodi gabra: 1.000 m ³ /god. - Kameni agregati gabra: 13.041 m ³ /god. - Separisani tampon: 1.450 m ³ /god. - Jalovina: 6.211 m ³ /god.	Dizel gorivo, l/god.	71.813
		El. energija, kWh/god.	164.000
		Razne vrste ulja, l/god.	3.809
		Razne vrste masti, kg/god.	320
		Plastični i praškasti eksplozivi, kg/god	1.170
		Crni barut, kg/god.	602
		Detonirajući štapin, m/god.	2.366
		Sporogoreći štapin, m/god.	2.462
		Rud. kاپisle, kom/god.	422
		Monoblok dlijeta, kom/god	22
		Pneumat. čekići, kom/god.	5
		Drveni ugalj, kg/god.	640
		Čelične grede, kg/god.	1.988
		Mreže za sita, kg/god.	596
		Drvene palete 1 m ³ , kom/god	1.020
	Gume za utovarivače, kom/god.	10	
	Metaalni materijali, kg/god.	850	
	Faza prestanka rada (nije predviđen prekid rada)	-	-
A.2.3. Korištenje prirodnih resursa (posebno tla,	Navesti o kome prirodnom resursu se radi i količini njenog korištenja	Iskop stijenske mase gabra, m ³ .r.m./god.	20.700
		Tehnološka voda za hlađenje dijamentne žice, m ³ /god.	5.000

zemljišta, vode i biološke raznolikosti) prilikom pripreme, izgradnje, rada ili prestanka rada		Zemljište za iskop stijenske mase gabra, ha/god.	1,5
A2.4. Vrsta i količina emisija nastalih pri predviđenoj eksploataciji i obradi stijenske mase gabra u iznosu od: V = 20.700 m ³ .r.m./god.	<i>Proizvodnja otpada (opasni/neopasni)</i>	- opasni otpad (razne vrste otpadnih ulja, filtera, zauljenih krpa, otpad iz separatora za odvajanje ulja, masti i taloga i sl.)	6.840 kg/god.
		- neopasni otpad (otpad sličan komunalnom, otpadno željezo, gume i sl.)	2.720 kg/god.
		- jalovina iz procesa obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra	6.211 m ³ .r.m./god.
	<i>Emisije u zrak</i>	Doći će do emitiranja onečišćujućih tvari iz građevinskih strojeva i vozila (pretežno NO _x spojeva i čestica prašine) prilikom njihovih manevarskih radnji (kretanje vozila, odvoz/dovoz građevinskog materijala). Pri tome se radi o relativno malim koncentracijama onečišćujućih tvari, čija pojava se očekuje lokalno u blizini radnih strojeva i transportnih puteva za kretanje strojeva.	-
	<i>Emisije u vode (podzemne/površinske)</i>	Emisije u vode moguće su u slučaju nepridržavanja odgovarajućih postupaka tokom manipulacije različitim sredstvima koja se koriste tokom pripremnih radova i građenja (gorivo, maziva i slično) što za posljedicu može imati njihovu infiltraciju u tlo, a posljedično tome i podzemne vode (površinskih	-

		<p>voda na lokaciji zahvata nema). Ova onečišćenja mogu se značajno smanjiti i utjecaj ublažiti korištenjem ispravne mehanizacije i radnih strojeva, pridržavanjem propisanih mjera i standarda za građevinsku mehanizaciju te izvođenjem radova prema projektnoj dokumentaciji uz provođenje mjera zaštite okoliša.</p> <p>Također postoje i oborinske vode koje mogu biti opterećene česticama pijeska, prašine i sl.</p>	
	<i>Emisije u kanalizaciju</i>	Posmatrano područje nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije.	-
	<i>Emisije u tlo</i>	Ne očekuju se emisije u tlo. Negativan utjecaj na tlo tokom eksploatacije moguć je u slučaju akcidentne situacije, npr. Izlijevanje ulja i sl.	-
	<i>Buka</i>	- U toku eksploatacije Rad dizel motora rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja, kao i od miniranja područja	-
	<i>Vibracije</i>	U toku eksploatacije u okolini se može javljati vibracija kao posljedica rada građevinskih strojeva i uređaja, te teretnih vozila vezanih za rad radilišta.	-
	<i>Nejonizujuće zračenje</i>	Neočekuju se	-
A2.5. Opisati i dati kratak pregled alternativnih rješenja obzirom na uticaj na okoliš	Proizvodnja otpada (opasni/neopasni)	Sve vrste otpada koje se mogu iskoristiti odnosno koje imaju potencijal da postanu sekundarna sirovina za reciklažu, neka se zbrinu na taj način. Otpad koji ne može biti recikliran mora se zbrinuti na odgovarajući način prema vrsti otpada i zakonu o upravljanju otpadom	Projekat se nalazi u fazi planiranja i projektovanja, te nije moguće navesti precizne podatke o vrsti i količinama otpada.

		(„Službene novine FBiH“ broj.:33/03, 72/09 i 92/17)	
	Emisije u zrak (sve emisije)	<p>Vozila i mašine koje se koriste za građevinske radove treba tako izabrati da podliježu najnovijim standardima emisije zagađivača. Također, tokom građevinskih radova, ova vozila i mašine treba stalno održavati u najboljem stanju. Bilo koji problem sa vozilima i mašinama, koji se može vizuelno uočiti, treba odmah razriješiti, na način da se odmah isključe iz rada i ponovo aktiviraju nakon dovođenja u ispravno stanje.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Po potrebi u cilju smanjenja emisija prašine, vlažiti manevarske površine na radilištu. - Na radilištu i po lokalnim saobraćajnicama smanjiti brzinu vožnje, kako bi se smanjila emisija prašine, naročito u slučaju sušnog vremena. - Ugradnja zaštitnih uređaja na postrojenjima za drobljenje i klasiranje frakcija gabra. 	-
	Emisije u vode (podzemne/površinske)	<p>Izgradnja obodnih kanala izvan radnih površina površinskih kopova i direktna odvodnja oborinskih voda u rijeku Neretvu</p> <p>Prečišćavanje otpadnih zauljenih voda u separatoru za odvajanje ulja, masti i taloga na industrijskom krugu Površinskog kopa „Suljo Čilić“ i nakon prečišćavanja ispuštaju</p>	-
			ca 150 m ³ /god.

		<p>se preko revizionog okna (u kome se uzimaju uzorci za monitoring) u rijeku Neretvu.</p> <p>Da se sipanje goriva, zamjenu ulja i maziva obavljaju na nepropusnoj podlozi uz posvećivanje posebne pažnje da prilikom sipanja goriva ili zamijene ulja ili maziva ne dođe do prosipanja istih u okolno zemljište i vodu. Ukoliko, dođe do rasipanja ulja i maziva na tlo, onda se zauljeno zemljište mora sakupiti i privremeno odložiti u nepropusne sudove. Ovako odloženo zauljeno zemljište mora se predati ovlaštenom sakupljaču opasnog otpada.</p>	
	Emisije u kanalizaciju	Nema posebnih alternativnih rješenja s obzirom na utjecaje na okoliš.	-
	Emisije u tlo	<p>Kretanje vozila i mehanizacije ograničiti na postojeće prometnice i zonu radilišta, u svrhu očuvanja okolne vegetacije i zemljišta.</p> <p>Po potrebi prati točkove vozila kako bi se spriječilo raznošenje materijala na saobraćajnice van radilišta.</p> <p>Eventualno u slučaju akcidentne situacije tokom izgradnje, zagađeni sloj treba ukloniti i tretirati kao opasni otpad te ga kao takvog treba zbrinuti na odgovarajući način putem ovlaštenog poduzeća.</p> <p>rad sa tehnički ispravnim rudarsko- građevinskim mašinama, uređajima i postrojenjima.</p>	-
	Buka	Potrebno je obratiti pozornost na organizaciju radilišta te na tehničku ispravnost strojeva	-

		koji djeluju na lokaciji kako bi se što je moguće više smanjila emisija buke.	
	Vibracije	Nema posebnih alternativnih rješenja s obzirom na utjecaje na okoliš.	-
	Nejonizirajuće zračenje	Nema posebnih alternativnih rješenja s obzirom na utjecaje na okoliš.	-
<p>A2.6. Da li projekat nosi rizik od velikih nesreća i/ili katastrofa koje su relevantne za projekat, uključujući i one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima? Ukoliko DA, navesti rizike.</p>	<p>Primjenom naučnih i stručnih dostignuća iz oblasti površinske eksploatacije ukrasnog kamena i obrade za proizvodnju komercijalnih blokova za industrijsku preradu u fazi:</p> <p>a) izrade „Glavnog rudarskog projekta eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, a posebno vezano za:</p> <p>⇒ proračun i izbor osnovnih parametara i strukture kompleksne mehanizacije na ovim površinskim kopovima za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra i - obradu primarnih „sirovih“ blokova gabra za proizvodnju komercijalnih blokova za industrijsku preradu <p>⇒ proračun parametara radnog i završnog ugla površinskog kopa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visina etaže i međuetaza za korištenje dijamantnih žičnih pila, završni ugao etaže i širina berme u radnom položaju za obradu primarnih „sirovih“ blokova gabra za proizvodnju komercijalnih blokova gabra, - proračun parametara bušačko minerskih radova (parametri minskog polja, izbor vrste i količina eksploziva po bušotnama, način punjenja i iniciranja minskog polja i dr.) za rastresanje stijenskog masiva gabra za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova gabra, <p>⇒ proračun i izbor osnovnih parametara i strukture kompleksne mehanizacije na površinskim kopovima za proizvodnju kamenih agerga gabra vezano za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izbor strukture kompleksne mehanizacije za preradu, odnosno proizvodnju gotovih agregata gabra (primarna i sekundarne drobilice za usitnjavanje i sistemi sita za klasiranje usitnjenih frakcija gabra) i - izbor optimalne lokacije postrojenja za proizvodnju kamenih agregata gabra na lokaciji površinskih kopova i dr. <p>b) provođenje tehničko-tehnološkog rukovođenja i sprovođenja svih vidova zaštite na radu u procesu izvođenja projektovanih tehnoloških procesa na navedenim površinskim kopovima, a prije svih da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rukovanje i održavanje navedenih rudarsko građevinskih mašina vrše radnici sa iskustvom i odgovarajućim kvalifikacijama kojima je PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju izdao Rješenje za obavljanje tačno definisanih radova na površinskim kopovima, - rudarsko-građevinske mašine uređaji i postrojenja imaju odgovarajuće upotrebne dozvole za rada i da koriste adekvatna pogonska goriva i maziva prema preporukama proizvođača tih mašina, uređaja i postrojenja, 		

	<ul style="list-style-type: none"> - se skladištenje pogonskih goriva, maziva i drugih pomoćnih materijala vrši na industrijskom krugu površinskog kopa u adekvatnim posudama i originalnoj ambalaži za tekuće održavanje i - se tehničko-tehnološko rukovođenje i sprovođenje tehnološke i svakog vida radne discipline na površinskom kopu vrši u skladu za operativnim uputstvima koje izdaje Tehnički rukovodilac površinskih kopova uz saglasnost Službe zaštite na radu PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju. <p>Dosljednim sprovođenjem navedenih uslova projekat eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu, - proizvodnja kamenih agregata gabra i - proizvodnja lomljenih proizvoda na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju ne nosi rizik od velikih nesreća i katastrofa. <p>Istina da su mogući pojedinačni slučajevi nesreća na radu, ali po pravilu u kojoj učestvuje samo pojedinac bilo zbog nepažnje ili neke tehničke greške pri radu odgovarajuće rudarsko-građevinske mašine, uređaja ili postrojenja. Međutim, dosljednim sprovođenjem svih navedenih mjera na radu i poštujući tehnološku i radnu disciplinu te nesreće se svode na minimum, odnosno mogu se u potpunosti isključiti.</p> <p>Klimatske promjene u procesu izvođenja rudarskih radova na eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu, - proizvodnji kamenih agregata gabra, - proizvodnji lomljenih proizvoda gabra i odlaganju stijenske mase jalovine <p>mogu imati određeni uticaj na sigurnost izvođenja tih radova. Međutim, tehnički rukovodilac površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju kroz odgovarajuća pimana uputstva i kroz operativno tehničko rukovođenje predvidjet će šta u takvim slučajevima raditi, npr. obustaviti rad u periodu visokih ili izuzetno niskih temperatura, kao i u toku intenzivnih padavina i sl.</p>
<p>A2.7. Da li projekat nosi rizik po ljudsko zdravlje (npr. zbog zagađenja vode ili zraka)? Ukoliko DA, navesti rizike.</p>	<p>U procesu izvođenja rudarskih radova na eksploataciji i obradi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu, ⇒ kamenih agregata gabra, ⇒ lomljenih proizvoda dolazi do emisije: <ul style="list-style-type: none"> - otpada (neopasnih i opasnih), - prašine, - buke, - otpadnih sanitarno-fekalnih voda. <p>Međutim, dosljednim sprovođenjem svih mjera zaštite na radu i zaštite okoliša koje će se propisati u „Glavnom rudarskom projektu eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima</p>

	<p>PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, kao i dosljednim sprovođenjem svih tehničkih uputstava koje će izdati Tehnički rukvodilac površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, te pridržavanja svih vidova radne i tehnološke discipline u potpunosti se izbjegavaju rizici po ljudsko zdravlje zaposlenih radnika na kopovima kao i posjetilaca, odnosno ljudi i vozila koje se kreću internim saobraćajnicama u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju.</p>
<p>A2.8. da li će projekat uzrokovati svjetlosno zagađenje? Ukoliko DA, navesti rizika.</p>	<p>Prema dosadašnjim saznanjima eksploatacija i prerada, odnosno proizvodnja komercijalnih blokova za industrijsku preradu, kamenih agregata i lomljenih proizvoda na površinskim kopovima čvrstih mineralnih sirovina u Bosni i Hercegovini i šire (pa smim tim i na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju) nisu registrovane pojave svjetlosnog zagađenja.</p>

B. Lokacija projekta i osjetljivost okoliša geografskih područja za koja je vjerovatno da bi projekti mogli na njih značajno uticati

<p>B1.1. Navesti postojeću i odobrenu upotrebu zemljišta</p>	<p>Zemljište na lokalitetu eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (tabela A1.1), odnosno na lokaciji površinskih kopova „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“ više od 100 godina se koristi za eksploataciju i obradu arhitektonsko-građevinskog kamena gabra za proizvodnju komercijalnih agregata gabra za industrijsku preradu.</p> <p>Eksploataciono polje PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nalazi se u granicama odobrenog eksploatacionog polja, koje je definisano Rješenjem o urbanističkoj saglasnosti broj: 03-364-1215 od 31.08.1984. godine izdato od Republičkog komiteta za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SR Bosne i Hercegovine (prilog broj: A1.5). Ovo eksploataciono polje definisano je koordinatama prelomnih tačka A, B, C i D (tabela A1.2), a ukupna površina iznosi $P = 300$ ha.</p> <p>Eksploatacija gabra na navedenim površinskim kopovima od 1983. godine do danas vrši se prema „Glavnom rudarskom projektu eksploatacije gabra na lokalitetu Jablanice“, izrađen 1980. godine u RO „ENERGOINVEST/ALUMUNJ“, OOUR Geološka istraživanja Mostar. Izvođenje radova po ovom projektu odobreno je Rješenjem Republičkog komiteta za energetiku i industriju SBiH, Sarajevo, Up/I broj: 06-310-844/84 od 24.11.1984. godine.</p> <p>Rješenjem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije Up/I broj: 09-18-381/99 od 21.10.1999. godine izdato je obnovljeno odobrenje za eksploataciju gabra „Granit“ d.o.o. Jablanica, a prema navedenom „Glavnom rudarskom projektu eksploatacije gabra na lokalitetu Jablanice“.</p> <p>U toku 2005. godine PD „Granit“ d.o.o. Jablanica izvršilo je istraživanje količina i kvaliteta gabra kao arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“: „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padešnica“. Rezultati ovih istraživanja data su u „Elaboratu o klasifikaciji, kategorizaciji i obračunu rezervi arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“, koji je izrađen u „Zavodu za geologiju Sarajevo, Bosna i Hercegovina“, Sarajevo, 2005. godine. Rješenjem Up/I broj: 06-18-805/05 od 8.08.2006. godine izdatim od Federalnog</p>
--	---

	<p>ministarstva energije, rudarstva i industrije potvrđene su geološke rezerve i kvalitet arhitektonsko-građevinskog kamena mineralne sirovine – gabra na lokalitetu „Suljo Čilić“, „Car“, Padešnica“ i „Velja Stijena“.</p> <p>U toku 2021. godine u PD Zagrebinspekt“ d.o.o. Mostar izrađen je „Aneks Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i obračunu rezervi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra u ležištu gabra „Jablanica“. Rješenjem Ministarstva privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: UP/1-07-02a)-14-1-46/21, Mostar, 08.04.2021. potvrđene su rezerve i kvalitet mineralne sirovine tehničko-građevinskog kamena u ležištu arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“ (sa stanjem na dan 31.12.2003. godine), koje su potvrđene Rješenjem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije broj: Up/I broj: 06-18-805/05 od 8.08.2006. godine.</p>																																						
<p>B1.2. Opisati relativnu raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biološku raznolikost) tog područja i njegovog podzemnog dijela</p>	<p>Prema Rješenju Ministarstva privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: UP/1-07-02a)-14-1-46/21, Mostar, 08.04.2021. potvrđene su rezerve i kvalitet mineralne sirovine tehničko-građevinskog kamena u ležištu arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“ (sa stanjem na dan 31.12.2003. godine), koje su potvrđene Rješenjem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije broj: Up/I broj: 06-18-805/05 od 8.08.2006. godine, koje su date u tabeli B.1.</p> <p>Tabela B.1. Bilansne rezerve arhitektonsko-građevinskog kamena gabra u ležištu „Jablanice“ – ležišta gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“</p> <table border="1" data-bbox="443 1205 1490 1576"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Lokalitet</th> <th rowspan="2">Geološke rezerve, m³.č.m.</th> <th colspan="3">Rezerve komercijalnih blokova gabra po kate</th> </tr> <tr> <th colspan="3">m³.č.m.</th> </tr> <tr> <th></th> <th></th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C₁</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Suljo Čilić</td> <td>686.696</td> <td>18.530</td> <td>13.310</td> <td>6.770</td> </tr> <tr> <td>Car</td> <td>6,668.730</td> <td>241.978</td> <td>40.798</td> <td>39.329</td> </tr> <tr> <td>Padešnica</td> <td>5,910.796</td> <td>82.569</td> <td>41.161</td> <td>35.370</td> </tr> <tr> <td>Velja Stijena</td> <td>1,952.003</td> <td>16.980</td> <td>16.181</td> <td>14.369</td> </tr> <tr> <td>Ukupno:</td> <td>15,218.225</td> <td>360.057</td> <td>111.450</td> <td>95.838</td> </tr> </tbody> </table> <p>Odobrene rezerve i kvalitet gabra kao arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištima gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ osiguravaju sigurnu eksploataciju i proizvodnju finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra za narednih 100 i više godina.</p> <p>Za eksploataciju i proizvodnju finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra kao arhitektonsko-građevinskog kamena u eksploatacionom polju PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju u narednom period (period preko 100 godina) osigurani su prirodni resursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raspoloživi prostor u granicama odobrenog eksploatacionog polja (tabela A1.1) i - tehnološka voda iz prirodnih izvorišta u granicama odobrenog eksploatacionog polja i iz rijeke Neretve. 	Lokalitet	Geološke rezerve, m ³ .č.m.	Rezerve komercijalnih blokova gabra po kate			m ³ .č.m.					A	B	C ₁	Suljo Čilić	686.696	18.530	13.310	6.770	Car	6,668.730	241.978	40.798	39.329	Padešnica	5,910.796	82.569	41.161	35.370	Velja Stijena	1,952.003	16.980	16.181	14.369	Ukupno:	15,218.225	360.057	111.450	95.838
Lokalitet	Geološke rezerve, m ³ .č.m.			Rezerve komercijalnih blokova gabra po kate																																			
		m ³ .č.m.																																					
		A	B	C ₁																																			
Suljo Čilić	686.696	18.530	13.310	6.770																																			
Car	6,668.730	241.978	40.798	39.329																																			
Padešnica	5,910.796	82.569	41.161	35.370																																			
Velja Stijena	1,952.003	16.980	16.181	14.369																																			
Ukupno:	15,218.225	360.057	111.450	95.838																																			

<p>B1.3. Opisati apsorbcioni kapacitet prirodne sredine, obraćajući posebnu pažnju na sljedeća područja:</p>	
<p>a) movarna područja, obalna područja rijeka i ušća rijeka</p>	<p>U zoni eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“:</p> <p>a) Nalazi se obalno područje rijeke Neretve, koje je u znatnoj mjeri ugroženo od odložene stijenske mase gabra (grafički prilog br. A1.1 i slika A.6 i slika A1.7). Svako dalje odlaganje stijenske mase gabra u kritične zone odlagališta u zoni obalnog područja rijeke Neretve smanjuje protočni profil rijeke Neretve u zoni ispod brane HE „Jablanica“, što će direktno uticati na odnošenje stijenske mase gabra i jalovine koja se u toj masi nalazi, te samim tim će dodatno uticati na okoliš obalnog područja i na kvalitet voda rijeke Neretve.</p> <p>Prema navedenom apsorbcioni kapacitet obalnog područja rijeke Neretve je popunjen. Za zaštitu okoliša rijeke Neretve, kao i voda rijeke Neretve potrebno je u skorije vrijeme pristupiti čišćenju korita rijeke Neretve i spriječiti svako dalje odjaganje stijenske mase gabra u njeno korito i zaštitno obalno područje.</p> <p>b) U zoni eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ nema ušća rijeka niti močvarnih područja.</p>
<p>b) obalna područja i morski okoliš</p>	<p>Zona eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. jablanica – u stečaju, odnosno površinski kopovi gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ se nalazi u kontinentalnom dijelu Bosne i Hercegovine.</p>
<p>c) planinska, šumska i kraška područja</p>	<p>Zona eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno zona površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ predstavlja kompaktni stijenski masiv i nalazi se u zoni kotline rijeke Neretve. Uža zona eksploatacionog polja, odnosno površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ predstavlja planinsko i šumsko područje, koje ima dovoljan apsorbcioni kapacitet da apsorbira sve emisije iz tehnoloških procesa eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi gabra kao arhitektonsko-građevinskog kamena.</p>
<p>d) zaštićene prirodne vrijednosti proglašene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije BiH (nacionalni parkovi, strogi rezervati prirode, spomenici prirode, zaštićeni</p>	<p>U užoj i široj zoni eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ ne nalaze se nacionalni parkovi, strogi rezervati prirode, spomenici prirode, zaštićeni pejzaži, parkovi prirode i dr. propisani Zakonom o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine.</p>

pejsaži, parkovi prirode i dr.)	
e) pojedinačne prirodne vrijednosti	Na užem i širem području eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno području površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nisu registrirane pojedinačne prirodne vrijednosti.
f) poručja rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta	Na užem i širem području eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno području površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ nisu registrirana područja rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.
g) područja na kojima je od ranije nisu bili zadovoljeni standardi kvaliteta okoliša koji su relevantni za projekat ili u odnosu na koja se smatra da isti nisu zadovoljeni	<p>U granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno u zoni površinskih kopova granita „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“) nisu zadovoljeni standardi kvaliteta okoliša, što su sljedeći uzroci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - značajne površine terena u zoni navedenih površinskih kopova su oštećene, odnosno uništene su biljke i šumske kulture od neselektivnog odlaganja stijenske mase gabra iz procesa dobivanja primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu i - značajne količine odložene otpadne stijenske mase gabra na odlagališta površinskih kopova „Suljo Čilić“, „Car“ i „Padašnica“ zbog neselektivnog odlaganja dospjele su u obalno područje, kao i u korito rijeke Neretve. Na ovaj način je ugrožen je kvalitet voda. Kao i opšte stanje okoliša u nizvodnom dijelu rijeke Neretve, prema gradu Jablanica.
h) gusto naseljena područja	U užoj zoni eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno zona površinskih kopova granita „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“ nema naseljenih područja. Južno od eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na udaljenosti od oko 5 km nalazi se grad Jablanica, kroz koji protiče rijeka Neretva.
i) pejzaži i područja od historijskog, kulturnog ili arheološkog značaja	Na užem i širem području eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, odnosno području površinskih kopova gabra „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ nisu registrirani pejzaži i područja od historijskog, kulturnog ili arheološkog značaja.

C. Karakteristike potencijalnog uticaja na okoliš

<p>C1.1. Navesti veličinu i prostorni obuhvat geografskog područja na koje bi projekat mogao uticati (unijeti tačne koordinate navedenog geografskog područja)</p>	<p>Projekat eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno eksploatacija proizvodnja finalnih proizvoda gabra na površinskim kopovima „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju može imati uticaja na osnovne elemente okolišta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zemljište, - vode rijeke Neretve, - zrak, - kao na prorjeđivanje divljih životinja od buke koju proizvode rudarsko-građevinske mašine i postrojenja pri izvođenju rudarskih radova i pri miniranju. <p>Prostori obuhvata na koji je projekat u dosadašnjem periodu eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje komercijalnih blokova gabra imao iznosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - od iskopa i obrade stijenske mase gabra, kao i od odlaganja otpadne stijenske mase ca. 70 ha, - od uticaja prašine ca. 8 ha, - od buke na udaljenosti od ca. 1 km od mjesta izvođenja rudarskih radova i radova miniranja za divljač i - zagađenja voda rijeke Neretve u dužini od oko 5,0 km. <p>Proizvodni pogoni na kojima se vrši eksploatacija i obrada, odnosno proizvodnja finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra su površinski kopovi: „Suljo Čilić“, „Car“, „Ploče“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ sa pratećim objektima i postrojenjima. Ovi površinski kopovi se nalaze na području gabro masiva na lokalitetu Jablanice u dolini rijeke Neretve i zauzima sljedeći položaj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istočna geografska širina 17° 41' do 17° 50' - sjeverna geografska širina 43° 38' do 43° 45'
<p>C1.2. Navesti broj stanovnika na koje bi projekat mogao uticati</p>	<p>Broj stanovnika na koje bi proces eksploatacije i prerade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na površinskim kopovima „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju mogao uticati vezan je u prvom redu za proizvodnu zonu slivnog područja rijeke Neretve. Uže slivnom području rijeke Neretve od ovih kopova do grada Jablanica koji je udaljen oko 5,0 km praktično nije naseljeno te nema ni stanovnika koji stalno žive.</p> <p>Prema tome, uticaj projekta eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra na stanovnike u užoj i široj zoni površinskih kopova „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja stijena“ i „Padašnica“ PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju nema uticaja.</p>

C1.3. Navesti način uticaja projekat na okoliš.

a) **Identifikacija potencijalnih uticaja pri eksploataciji i obradi arhitektonsko građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ na okoliš**

Potencijalni uticaji pri eksploataciji i obradi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra pri:

- dobivanju primarnih „sirovih“ blokova i njihovoj obradi za proizvodnju komercijalnih blokove gabra za industrijsku preradu,
- proizvodnji lomljenih proizvoda gabra i
- proizvodnji kamenih agregata gabra

na fizički okoliš na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Velja Stijena“ i „Padešnica“) kako sa aspekta identifikacije potencijalnih efekata, tako i sa aspekta procjene njihovog značaja.

U sklopu ovoga sagledani su uticaji na stanovništvo, floru, faunu, vode, zrak, zemljište, klimatske faktore, materijalna dobra, pejisaž, te specifični uticaji koji proizilaze iz karakteristika tehnološkog procesa eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na navedenim površinskim kopovima.

Identifikovani su sljedeći mogući negativni uticaji na fizički okoliš kao rezultat aktivnosti na eksploataciji i obradi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju.

⇒ **Uticaj na pejisaž:**

- **Estetsko narušavanje pejisaža** uzrokovano je samim pristupom navedenim površinskim kopovima, te kamionskim transportom komercijalnih blokova gabra i gotovih kamenih agregata gabra od svakog kopa do magistralne ceste M 16.2 Jablanica - Prozor.
- **Degradacija pejisaža** kao posljedica uništavanja okolne vegetacije radom i kretanjem kamiona i drugih rudarsko-građevinskih mašina, te taloženjem mineralne prašine gabra nošena vjetrom na okolnu vegetaciju u zoni navedenih površinskih kopova, kao i u zoni pristupnog puta do magistrane ceste M 16.2 Jablanica - Prozor kojom se kreću kamioni i transportuju komercijalni blokovi gabra i gotovi kameni agregati gabra.

⇒ **Uticaj na zemljište:**

- **Degradacija zemljišta** kao posljedica eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima.

⇒ **Uticaj na floru i faunu:**

- **Uništavanje vegetacije** u toku i obrade, odnosno odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima.

- **Prorjeđivanje životinjskih vrsta** u zoni navedenih površinskih kopova usljed predviđenih aktivnosti na eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima. Na prorjeđivanje divljih životinjskih vrsta najveći uticaj ima buka koju emituju rudarsko-građevinske mašine i postrojenja, kao i buka pri izvođenju minerskih radova.

⇒ **Uticaj na vode:**

- **Zagađenje oborinskih površinskih voda**, kao posljedica unosa suspendovanih materija, a posebno u slučaju ispuštanja ulja, dizel goriva ili drugih štetnih tečnosti, te spiranjem prašine i sitnih čestica gabra u periodu intenzivnih padavina sa radnih površina navedenih površinskih kopova, koje mogu zagaditi vode u rijeci Neretvi.

⇒ **Uticaj na zrak:**

- **Zagađenje zraka** uzrokovano povećanom koncentracijom prašine u zraku.
- **Zagađenje zraka** izduvnim plinovima koji nastaju usljed sagorijevanja dizel goriva u SUS motorima rudarsko-građevinskih mašina i postrojenjima za eksploataciju i preradu, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima.

⇒ **Buka:**

- Buka proizvedena radom rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja za eksploataciju, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima, te kretanjem kamiona pri otpremi komercijalnih blokova gabra i gotovih kamenih agregata gabra prema kupcima u široj zoni općine Jablanica, Prozor i dr.

Nisu identifikovani nikavi uticaji pri eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima na infrastrukturne objekte, kao što su javne saobraćajnice, vodovodni i kanalizacioni sistemi, elektroenergetski objekti visokog napona i sl.

b) Procjena štetnog uticaja pri eksploataciji i preradi arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na okoliš

U procesu izvođenja rudarskih radova pri eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima procijenjeni su štetni uticaji pojedinih radnih procesa na osnovne elemente okoliša (tlo, voda i zrak), koji su dati u tabeli C.1.

Tabela C.1. Procjena štetnih uticaja pri eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju na okoliš

Radni proces	Štetno dejstvo na okoliš	Opis štetnog dejstva
b) Dobivanje primarnih „sirovih“ blokova i njihova obrada za proizvodnju komercijalnih blokova gabra		
Bušenje minskih bušotina	Prašina	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje ljudi, efikasan rad rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja, te na oštećenje okoliša (posebno oštećenje biljnih i šumskih kultura)
	Buka	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje radnika i ljudi u okolini površinskih kopova, te na prorjeđivanje divljih životinja u zoni ovih kopova
Miniranje	Seizmički efekat	Moguće oštećenje okolnih objekta na industrijskom krugu
	Zračni udari	Moguće oštećenje okolnih objekta
	Razbacivanje komada stijenske mase gabra pri miniranju	Moguća povreda zaposlenih radnika i drugih ljudi u zoni površinskih kopova, te oštećenje rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja, te drugih mašina i vozila koja se kreću u zoni ovih kopova
b) Prerada (drobljenje i klasiranje) stijenske mase gabra, odnosno proizvodnja kamenih agregata gabra		
Usitnjavanje (drobljenje i mljevenje) i klasiranje	Prašina	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje ljudi, efikasan rad rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja, te na oštećenje okoliša (posebno oštećenje biljnih i šumskih kultura)

		Buka i vibracije	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje radnika i ljudi u okolini površinskih kopova, te na prorjeđivanje divljih životinja u zoni površinskih kopova
	c) Proizvodnja lomljenih proizvoda		
	Lomljenje stijenske mase	Prašina	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje zaposlenih radnika, efikasan rad postrojenja za lomljenje, te na oštećenje okoliša (posebno oštećenje biljnih i šumskih kultura)
		Buka	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje zaposlenih, te na prorjeđivanje divljih životinja u zoni rada postrojenja
	d) Utovar i transport komercijalnih blokova gabra, jalovine i gotovih kamenih agregata gabra		
	Utovar i transport	Prašina	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje ljudi, efikasan rad rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja, te na oštećenje okoliša (posebno oštećenje biljnih i šumskih kultura) u zoni kretanja ovih kamiona kroz naselja
		Buka	Ukoliko prašina prelazi dozvoljene granične vrijednosti propisane važećim pravilnicima postoji mogućnost od štetnog uticaja na zdravlje radnika i ljudi u okolini površinskih kopova, te na prorjeđivanje divljih životinja u zoni površinskih kopova

c) Procjena štetnog uticaja iz objekata za smještaj radnika i održavanje mašina na okoliš na industrijskom krugu

Za sigurnu i efikasnu eksploataciju i preradu, odnosno proizvodnju finalnih proizvoda gabra na ovim kopovima potrebno je obezbijediti:

- odgovarajući prostor za smještaj (garderoba, kupatilo i WC, te i ishranu radnika i
- odgovarajući prostor za pranje (pralište) i održavanje rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja.

Potencijalni štetni uticaji iz navedenih objekata na okoliš u zoni industrijskog kruga na površinskom kopu gabra „Suljo Čilić“ dati su u tabeli C.2.

Tabela C.2. Procjena štetnih uticaja iz objekata za smještaj radnika i održavanje rudarsko-građevinskih mašina na industrijskom krugu na okoliš

Objekat	Štetno dejstvo na okoliš	Opis štetnog uticaja
Kupatilo i WC	Otpadne sanitarne i fekalne vode	Utiče na zdravlje ljudi i okoliš (vode u rijeci Neretvi, tlo i zrak).
Restoran	Sanitarne otpadne vode	Utiče na zdravlje ljudi i okoliš (vode u rijeci Neretvi, tlo i zrak).
Pralište mašina i postrojenja i nastrešnica za njihovo održavanje	Otpadne vode opterećene mastima, uljem i talogom	Utiče na zdravlje ljudi i okoliš (vode u rijeci Neretvi, tlo i zrak).

d) Procjena štetnog uticaja iz zone ograničenih površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju i sa prostora za proizvodnju finalnih proizvoda gabra

U periodu intenzivnih padavina i topljenja snijega iz šire i uže zone ograničenih površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju i prostora za proizvodnju finalnih proizvoda gabra procjenjuje se povećani dotok površinskih oborinskih voda sa slivnih površina iz šire zone ograničenih površinskih kopova. Sve ove vode, kao i vode koje padnu u ograničene površinske kopove dolaze na radne etaže, sa kojih odlaze u korito rijeke Neretve. Te oborinske vode mogu imati negativni uticaj na:

- stabilnost radnih i završnih kosina navedenih površinskih kopova i
- na povećano zamuljivanje ovih voda ako nekontrolisano dopiju sa radnih etaža u korito rijeke Neretve.

Sve oborinske zamuljne vode sa radnih etaža i prostora za proizvodnju finalnih proizvoda gabra gravitiraju prema rijeci Neretvi. Te otpadne muljevitke vode mogu imati negativni uticaj na okoliš, prije svega na zagađenje voda u rijeci Neretvi.

e) Procjena štetnog uticaja od degradacije površine terena obuhvaćenog površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju

Eksploataciono polje PD „Granit“ d.d. Jablanica zahvata površinu P = 114,35 ha na dijelu parcele zemljišta označene kao k.č. 1259/1 K.O. Čehari.

U granicama navedenog eksploatacionog polja eksploatacija arhitektonsko-građevinskog kamena gabra vrši se više od 100 godina. Buduća eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnja finalnih proizvoda gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju vršiće se u već postojećim granicama navedenih površinskih kopova. Prema tome, buduća eksploatacija i obrada arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnja finalnih proizvoda gabra na navedenim površinskim kopovima neće značajno uticati na promjenu ambijenta u zoni eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju.

Ublažavanje već degradiranih površina u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju moguće:

- rekultivacijom (tehničkom i biljnom) oštećenih površina u dijelovima navedenih površinskih kopova, a naročito u dijelovima odlagališta navedenih kopova koji su dovedeni u završni položaj i
- projektovanjem jednog ili dva odlagališta u granicama eksploatacionog polja na koja bi se odlagao samo nekorisni ostatak iz procesa proizvodnje finalnih proizvoda gabra.

Rekultivaciju degradiranih površina terena u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju treba rješavati posebnim projektom „Tehnički projekat rekultivacije oštećenih površina površinskom eksploatacijom arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – stečaju“. Projektovanje navedenog „Tehničkog projekta ...“ treba vršiti na osnovu projektnih rješenja eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra, koja će se projektovati u inoviranom „Glavnom rudarskom projektu eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – stečaju“..

Utjecaj od nastanka otpada

Sav nastali otpad treba zbrinuti prema Zakonu o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH 33/03, 72/09 i 92/17) kojim se određuju prava, obveze i odgovornosti pravnih i fizičkih osoba, jedinica lokalne samouprave i uprave u postupanju s otpadom. Zbrinjavanje i odvoz opasnog i neopasnog otpada moraju obavljati za to ovlašteni privredni subjekti.

Sav otpad koji nastaje tokom korištenja zahvata potrebno je odvojeno skupljati po pojedinim vrstama otpada u adekvatnim spremnicima izvedenima na način da se spriječi rasipanje, istjecanje ili isparavanje otpada.

Spremници s opasnim otpadom moraju se nalaziti na vodonepropusnom, natkrivenom prostoru. Zbrinjavanje pojedinih vrsta opasnog otpada treba ugovoriti s pravnom osobom (osobama) koja posjeduje dozvolu za skupljanje, prijevoz i/ili zbrinjavanje ovih vrsta otpada.

Tabela 16. Pregled grupa i podgrupa neopasnog i opasnog otpada koje mogu nastati tokom korištenja zahvata.

ključni broj	grupa / podgrupa otpada
13	otpadna ulja i otpad od tekućih goriva
13 01	otpadna hidraulična ulja
13 05*	sadržaj iz odvajača ulje/voda
15	otpadna ambalaža; apsorbenzi, tkanine i sredstva za brisanje i upijanje, filtarski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način
15 01	ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)
15 02	apsorbensi, filtarski materijali, tkanine i sredstva za brisanje i upijanje i zaštitna odjeća
20	komunalni otpad (otpad iz kućanstava i slični otpad iz industrijskih i zanatskih pogona i iz ustanova) uključujući odvojeno prikupljene sastojke
20 01	odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)
20 03	ostali komunalni otpad
20 03 01	miješani komunalni otpad
20 03 04	muljevi iz septičkih jama
20 03 99	komunalan otpad koji nije specificiran na drugi način

Uz poštivanje mjera zaštite važećih propisa i prostornih planova ne očekuje se značajan negativan utjecaj nastao kao rezultat nastanka otpada te se može zaključiti da je zahvat prihvatljiv.

C1.4. Da li projekat direktno ili indirektno utiče na okoliš?

Prema podacima datim u tački C1.3 proizilazi da projekat eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“) ima direktni uticaj na okoliš. Međutim, dosljednim sprovođenjem tehnoloških postupaka i provođenja mjera zaštite na radu i zaštite okoliša u procesu izvođenja rudarskih radova pri eksploataciji i preradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda koji će se projektovati u „Glavnom rudarskom projektu eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju i prema uslovima koji će se definisati u Rješenju o Prethodnoj procjeni uticaja na okoliš i Vodnoj dozvoli neće doći do

	značajnog direktnog uticaja na okoliš od izvođenja rudarskih radova na eksploataciji i obradi, odnosno proizvodnji finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na navedenim površinskim kopovima gabra.		
C1.5. Obilježiti na koje fatore faktore projekat ima uticaj	a) ljude, biljni i životinjski svijet	<u>DA</u>	NE
	b) tlo, vodu, zrak, klimu i pejisaž	<u>DA</u>	NE
	c) materijalna dobra i kulturno nasljeđe	DA	<u>NE</u>
	d) međudjelovanje faktora od a) do c)	DA	<u>NE</u>
C1.6. Da li projekat ima prekogranični i/ili preko entitetsku vrstu uticaja? Ako DA, navesti na koje države/entitet/BD BiH	<p>Površinski kopovi gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“) nalaze se na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, općina Jablanica u blizini grada Jablanica.</p> <p>Geografski položaj i prostorni obuhvat površinskih kopova gabra je takav da nema uticaja na entitet Republika Srpska, kao ni na susjedne države.</p>		
C1.7. Opisati intenzitet i složenost uticaja na okoliš.	<p>U toku cijelog perioda eksploatacije i obrade odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju okoliš će biti izložen od izvođenja rudarskih i drugih radova. Intenzitet i složenost uticaja tih radova sa navedenih površinskih kopova na okoliš biće približno istog intenziteta, što će zavisiti najviše od godišnjeg kapaciteta dobivanja i obrade, odnosno od proizvodnje komercijalnih blokova gabra i ostalih finalnih proizvoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lomljenih proizvoda gabra i - kamenih agregata gabra. <p>Za svaki potencijalni uticaj definiran je vjerovatni intenzitet uticaja u odnosu na osjetljivost receptora, pri čemu je struktuiran opis jačine uticaja i kategoriziran je kao zanemariv, nizak, umjeren i visok. Prilikom procjene intenziteta uticaja u obzir su uzeti faktori koji opisuju prirodu, fizički obim i vremenski uslov uticaja. Kriteriji za određivanje intenziteta i kategorizacije intenziteta prikazani su kako slijedi:</p>		
	Kategorija	Opis nepovoljnih utjecaja	
	Visok	Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne promjene obično rasprostranjena u prirodi i zahtijeva značajnu intervenciju kako bi se vratilo polazno stanje; bez mjera ublažavanja bi se prekršili domaći standardi ili Dobra međunarodna industrijska praksa (GIIP).	
Umjeren	Vidljiva promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do nesuštinske privremene ili trajne promjene.		

	Nizak	Vidljiva, ali mala promjena procijenjenih specifičnih uslova
	Zanemariv	Nema vidljive promjene procijenjenih specifičnih uslova
	<p>Osjetljivost je mjera u kojoj je određeni receptor (specifični aspekt, pogodeni okolišni receptor ili populacija) podložan datom uticaju što je uslovljeno stepenom otpornosti i vrijednosti receptora, te međusobnim odnosima različitih okolinskih karakteristika receptora koje mogu uticati na otpornost pojedinih receptora na promjenu. Prilikom procjene uticaja definirana je osjetljivost svakog receptora u odnosu na njen specifični okolišni ili društveni aspekt. Korišteni kriteriji za procjenu osjetljivosti dati su kako slijedi:</p>	
	Opis osjetljivost receptora	
	Kategorija	
	Visoka	Receptor (ljudski, fizički ili biološki) sa malo ili nimalo kapaciteta za apsorbiranje predloženih promjena i minimalnim mogućnostima za ublažavanje.
	Umjerena	Receptor sa malo kapaciteta za apsorbiranje predloženih promjena i/ili ograničen mogućnostima za ublažavanje.
	Niska	Receptor sa određenim kapacitetom za apsorbiranje predloženih promjena i/ili razumnim mogućnostima za ublažavanje.
	Zanemariva	Receptor sa dobrim kapacitetom za apsorbiranje predloženih promjena i/ili dobrim mogućnostima za ublažavanje.
	<p>Prema gore navedenom, analizirajući kompleksnost mogućih uticaja, na osnovu razmatranja parametara kao što su intenzitet uticaja, trajanje uticaja, prostorni opseg uticaja, reverzibilnost, vjerovatnoću i učestalost pojavnosti pojedinih uticaja, pri realizaciji projekta EKSPLOATACIJE I OBRADJE ARHITEKTONSKO-GRAĐEVINSKOG KAMENA GABRA NA POVRŠINSKIM KOPOVIMA će imati umjeren intenzitet uticaja na okoliš u zoni uticaja, dok će na širem području intenzitet biti nizak. U toku rada projekat će imati nizak utjecaj na okoliš.</p>	

Opisati koja je vjerovatnoća uticaja na okoliš

Vjerovatnoća uticaja se procjenjuju uzimajući u obzir interakciju između kriterija jačine i osjetljivosti, molimo pogledati stavku C1.7. Da bi se ustanovio značaj potencijalnog uticaja prije predlaganja mjera za ublažavanje, neophodno je razmotriti vjerovatnoću pojave i intenzitet uticaja.

Matrica procjene rizika

		Jačina						
		Nepovoljan			Povoljan			
		Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok
Osjetljivost	Visoka	Visok	Visok	Umjeren	Zanemariv	Umjeren	Visok	Visok
	Srednja	Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok
	Slaba	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak	Umjeren
	Zanemariva	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak

Uticaji koji su kategorizirani kao „umjereni“ ili „visoki“ predstavljaju značajne efekte. „Niski“ ili „zanemarivi“ uticaji nisu značajni. Razumijevanje značaja rizika važno je za pravilno postavljanje prioriteta potrebe za mjerama ublažavanja.

Opisati očekivani nastanak, trajanje, učestalost i reverzibilnost uticaja (u vremenskim intervalima)	Faza projekta	Priroda utjecaja	Trajanje utjecaja	Opseg utjecaja	Reverzibilnost	Procjena utjecaja
		Utjecaj na klimatske promjene				
	Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Nizak
	Faza rada	Pozitivan	Dugoročan	Globalno	Reverzibilan	Nizak
	Utjecaj na pejzaž					
	Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Visok
	Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Visok
	Utjecaj na flor i faunu					
	Faza pripreme	Negativan	Katkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Umjeren
	Faza rada	Negativan	Dugoročno	Lokalno	Ireverzibilan	Umjeren
	Utjecaj na vodu					
	Faza pripreme	Zanemariv	Kratkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Nizak
	Faza rada	Zanemariv	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Umjeren
	Utjecaj na tlo					
	Faza pripreme	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Umjeren
	Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Umjeren
	Utjecaj na zrak					
	Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	lokalno	Reverzibilan	Nizak
	Faza rada	Pozitivan	Dugoročan	Globalno	Reverzibilan	Nizak
	Utjecaj na buku					
	Faza pripreme	Negativno	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Umjeren
	Faza rada	Negativno	Dugoročan	Lokalno	Reverzibilan	Umjeren
	Utjecaj na stanovništvo					
	Faza pripreme	Negativno	Kratkoročno	Lokalno	Reverzibilan	Nizak
	Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Nizak
	Utjecaj na materijalna dobra uključujući kulturno-historijsko i arheološko naslijeđe					
	Faza pripreme	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak
	Faza rada	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak

C1.8. Da li postoji mogućnost djelotvornog smanjenja uticaja? Ukoliko DA, navesti planirane aktivnosti djelotvornog smanjenja uticaja.

U „Idejnom rudarskom projektu eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“ predviđene su mjere za smanjenje uticaja rudarskih i drugih radova na okoliš:

a) Mjere za zaštitu voda u rijeci Neretvi od oborinskih i tehnoloških voda sa površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica

Ograničeni površinski kopovi PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“), kao i budući prostor za proizvodnju kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra koji se nalaze u odobrenim granicama eksploatacionog polja ima sljedeće hidrološke karakteristike, koje se ogledaju:

- ⇒ sve oborinske vode u periodu intenzivnih padavina i topljenje snijega sa slivnog područja navedenih površinskih kopova gravitiraju u rijeku Neretvu i
- ⇒ u ograničenom eksploatacionom polju ima nekoliko manjih povremenih izvora.

Sve oborinske vode koje dopiju u rijeku Neretvu iz ograničenog eksploatacionog polja, odnosno sa:

- radnih zona navedenih površinskih kopova,
- radnog prostora za proizvodnju kamenih agregata i lomljenih proizvoda gabra

mogu u većoj ili manjoj mjeri zagaditi vode u ovoj rijeci i to: uljima, masti, dizel gorivom, suspendovanim česticama gabra i sl.

Mjere za zaštitu voda u rijeci Neretvi od oborinskih voda iz radnih zona eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju su:

1. Izgradnja obodnih kanala iznad radne etaže svakog ograničenog površinskog kopa, koji ima za cilj da spriječi dotok oborinskih voda na radne etaže svakog kopa i da te oborinske vode usmjere u vodene tokove direktno u korito rijeke Neretve.
2. Izgradnja dva taložna bazena na najnižoj radnoj etaži svakog površinskog kopa, koji imaju za cilj da prihvate sve oborinske vode koje padnu u radnu zonu svakog kopa i tehnološke vode koje se koriste u procesu piljenja primarnih „sirovih“ blokova gabra u stijenskom masivu ili njihove obrade za proizvodnju komercijalnih blokova gabra. Opterećene oborinske i tehnološke vode sa gabro pijeskom i drugim suspendovanim česticama se prvo uvode kanalima u prvi taložni bazen u kome se vrši grubo taloženje pijeska i suspendovanih čestica. Djelimično prečišćena otpadna voda se preko preliva odvodi u drugi taložni bazen gdje se vrši dodatno taloženje ovog pijeska i nakon dodatnog taloženja izbistrena voda se:
 - koristi za hlađenje dijamentene žice i odnošenje sitneži gabra iz procesa piljenja ili
 - kad se ne vrši piljenje blokova gabra akumulirana voda iz drugog ataložnog bazena se preko preliva ispušta u kanal kojim se te vode odvede u rijeku Neretvu.

3. Održavanje rudarsko-građevinskih mašina (servisiranje i manje opravke) vršiti u priručnoj radionici na industrijskom krugu na površinskom kopu gabra „Suljo Čilić“.
4. Izvođenje svih rudarskih i drugih radova na dobivanju primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihovu preradu za proizvodnju komercijalnih blokova, kao i za proizvodnju gotovih kamenih agregata gabra i proizvodnju lomljenih proizvoda gabra vršiti samo sa tehnički ispravnim mašinama i postrojenjima.

b) Prečišćavanje otpadnih voda sa prališta mašina i priručne radionice u zoni industrijskog kruga na površinskom kopu gabra „Suljo Čilić“

U sklopu prostora za održavanje rudarsko-građevinskih mašina predviđa se izgradnja prališta za rudarsko-građevinske mašine i postrojenja, kao i izgradnja priručne radionice u kojoj će biti magacinski prostor za neke rezervne dijelove i za skladištenje manjih količina ulja i maziva, te kovačnica za izradu i održavanje klinova za obradu primarnih i komercijalnih blokova gabra. Takođe, u sklopu ovog prostora predviđa se instaliranje kontejnera za:

- smještaj radnika (garderoba, kupatilo i WC), t
- ishranu radnika (trpezarija sa priručnom kuhinjom) i
- kontejner za nadzorno-tehničko osoblje (kancelarijski prostor). Na slici 5.26 „Idejnog rudarskog projekta eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju“ dat je idejni raspored objekata na industrijskom krugu: kontejnera za smještaj radnika (kontejner – garderoba sa kupatilom i WC, kontejner-trpezarija sa priručnom kuhinjom i kontejner - kancelarija) i objekta za održavanje mašina i postrojenja (nadstrešnica sa pralištem i magacinski prostor), te tokovi otpadnih voda za prečišćavanje. Pored pranja rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja na ovom pralištu, po potrebi će se prati i donji postroj (gume i noseća konstrukcija) kamiona kojim se vrši otprema finalnih proizvoda gabra do krajnje destinacije, odnosno prije izlaska na magistralnu cestu M 16.2 Jablanica - Prozor.

Otpadne vode sa prališta rudarsko – građevinskih mašina prihvataju se betonskim kanalom i uvode se cijevima u separator za odvajanje taloga, uglja i masti. Montažnim pregradama separator je razdvojen na tri dijela, u prvom dijelu se vrši taloženje krutih čestica, dok je u drugom omogućena flotacija i zadržavanje vrlo finih čestica ulja i drugih neotopljenih supstanci, a iz trećeg dijela se ispuštaju prečišćene vode u reviziono okno iz koga vode ispuštaju u odvodni kanal pored pristupne saobraćajnice. Kanale je potrebno redovno čistiti od otpada i smeća kako se ne bi zapunio, kao i separator od taloga, koji spada u opasne otpade.

Iz revizionog okna se vrši uzimanje uzorka prečišćenih tehnoloških voda za ispitivanje kvaliteta prečišćavanja ovih voda, a prema monitoring planu.

Za konačno zbrinjavanje ulja i masti te eventualno drugih neotoljenih supstanci iz separatora operator PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju je zaključio „Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji“ sa PD „VALBIH“ d.o.o. Konjic za nabavku ulja i maziva, kao i za njihovo konačno zbrinjavanje, kao i drugih opasnih otpada, a prema odredbama „Pravilnika o uvjetima za prijenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za upravljanje otpada“ (Službene novine Federacije BiH broj: 9/2005.).

Operator PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju ugradiće odgovarajući tip separatora za odvajanje taloga, ulja i masti potrebnog kapaciteta (protoka). Prema broju i kapacitetu rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova i njihovu obradu za proizvodnju komercijalnih blokova gabra, te za proizvodnju kamenih agregata gabra i proizvodnju lomljenih proizvoda gabra.

b) Prečišćavanje sanitarno-fekalnih otpadnih voda iz objekata za smještaj radnika na industrijskom krugu na površinskom kopu gabra „Suljo Čilić“

Sanitarno-fekalne otpadne vode na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju obrazuju se u objektima za smještaj i ishranu radnika, te u sanitarnom dijelu (WC, tuš i umivaonik), kao u priručnoj trpezariji za pranje suđa i slično. Iz sanitarnih i fekalnih čvorova u EURO kontejnerima otpadne vode se preko unutrašnje i vanjske kanalizacione mreže sakupljaju i odvođe u septičku jamu.

Prečišćene sanitarno-fekalne vode iz trokomorne septičke jame se ispuštaju preko revizionog okna u odvodni kanal pored lokalnog puta iz koga se ove vode odvođe u korito rijeke Neretve. Iz revizionog okna se vrši uzimanje uzorka prečišćenih sanitarno-fekalnih voda za ispitivanje kvaliteta prečišćavanja ovih voda, a prema monitoring planu. Čišćenje septičke jame vršiće KJP „Jablanica“ d.d. Jablanica.

c) Mjere zaštite pri izvođenju rudarskih radova eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju

Izvođenje rudarskih radova pri eksploataciji, odnosno dobivanju primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade za:

- proizvodnju komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu,
- proizvodnje kamenih agregata gabra i
- proizvodnji lomljenih proizvoda gabra

vršiće se rudarsko-građevinskim mobilnim mašinama i postrojenjima. Sve mašine sa kojima se izvode pojedini radni procesi moraju biti tehnički ispravne, a rukovanje s tim mašinama dozvoljen je samo radnicima koji su osposobljeni i

kojima je PD "Granit" d.d. Jablanica – u stečaju izdalo rješenje za rukovanje ovim mašinama i koji su psihofizički zdravi.

Svi prilazi površinskim kopovima gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju moraju biti vidno obilježeni tablom "ZABRANJEN ULAZ NEZAPOSLENIM LICIMA U POVRŠINSKI KOP". Takođe, sve kosine površinskih kopova u cilju zaštite od pada divljih životinja niz kosine moraju biti zaštićene sa žičanom mrežom visine 2,0 metra, koja se postavlja na udaljenosti 5 do 10 metara od vanjske granice svakog površinskog kopa.

Posebne mjere pri izvođenju pojedinih radnih procesa na dobivanju primarnih „sirovih“ blokova gabra i njihove obrade u komercijalne blokove, proizvodnje kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra na navedenim površinskim kopovima za zaštitu okoliša se navode u daljem tekstu.

d) Mjere zaštite pri izvođenju sekundarnog bušenja minskih bušotina

U procesu bušenja minskih bušotina za dobivanje primarnih „sirovih“ blokova koristi se udarno-rotaciona bušača garnitura sa prečnikom bušenja (bušača kruna) \varnothing 64 ili \varnothing 76 mm. Bušenje bušotina za obradu primarnih „sirovih“ blokova za dobivanje komercijalnih blokova gabra, koriste se pneumatski bušači čekići udarno-rotacionog dejstva sa prečnikom bušenja (bušača kruna) \varnothing 32 mm. U procesu bušenja dolazi do obrazovanja prašine i buke, koja ima negativni uticaj na:

- zdravlje ljudi (radnika i ljudi koji dolaze u dodir sa prašinom),
- okoliš (zagađenje zraka i oštećenje biljnih i šumskih kultura) i
- efikasan rad same bušaće garniture ili pneumatskog bušačkog čekića (oštećenje vitalnih dijelova garniture: pogonskog dizel motora, hidrauličnog sistema, pneumatskog sistema i dr.).

Za sprečavanje i ublažavanje navedenih negativnih uticaja pri izvođenju procesa bušenja minskih i drugih bušotina na okoliš i na radnike potrebno je:

- da na bušačkoj garnituri pri radu na navedenim površinskim kopovima bude uvijek u ispravnom stanju uređaj za sakupljanje prašine (otprašivač) i
- ako se periodičnim pregledom utvrdi da je nivo buke na bušačkoj garnituri i pneumatskom bušačem čekići veći od dozvoljenog, tada rukovaoac i njegov pomoćnik trebaju koristiti odgovarajuća zaštitna sredstva (npr. antifone, čepove i sl.) za zaštitu od buke.

e) Mjere zaštite pri izvođenju miniranja stijenskog masiva

U procesu izvođenja sekundarnog miniranja za rastresanje stijenskog masiva gabra, kao i pri obradi primarnih „sirovih“ blokova gabra za proizvodnju komercijalnih blokova gabra dolazi do pojave negativnih efekata miniranja koji se manifestuju kroz:

- pojavu seizmičkih efekata, koji imaju negativni uticaj na objekte, mašine i postrojenja,

- pojavu vazdušnog udara, koji ima negativni efekat na ljude i moguće oštećenje objekata, mašina i postrojenja (pucanje stakala i sl.),
- razbacivanje komada miniranog gabra (moguće ozljede ljudi i oštećenje objekata, mašina i postrojenja).

Za eliminisanje negativnih efekata koji se javljaju pri sekundarnom miniranju za rastresanje stijenskog masiva gabra ili pri obradi primarnih „sirovih“ blokova gabra za proizvodnju komercijalnih blokova na navedenim kopovima potrebno je sprovoditi projektovane mjere zaštite pri miniranju, a posebno:

- bušenje i sekundarno miniranje vršiti prema projektovanim šemama bušenja minskih bušotina, šemama punjenja, povezivanja i iniciranja minskih bušotina u minskom polju ili na primarnom „sirovim“ bloku gabra,
- podbušivanje etaža u cilju rastresanja stijenskog masiva gabra mora se vršiti na taj način da te podbušene bušotine ne budu usmjerene prema magistralnoj cesti M 16.2 Jablanica – Prozor i
- obezbjeđenje zone miniranja sa stražama i povlačenje ljudi u skloništa, te povlačenje mašina na sigurnosna rastojanja, kao i zaštitu vitalnih organa stabilnih postrojenja i uređaja od mogućih oštećenja.

f) Mjere zaštite pri piljenju stijena gabra dijamantnim žičnim pilama

U procesu piljenja blokova gabra sa dijamantnom žičnom pilom moraju se sprovoditi posebne mjere zaštite:

- Tračnice za kretanje konstrukcije žične pile mora biti stabilno postavljena na horizontalnu plohu i po potrebi iste ankerisati za tlo,
- Žična pila mora imati odgovarajuću zaštitu koja štiti rukovaoca od ozljeda u slučaju pucanja žične pile.

g) Mjere zaštite pri proizvodnji lomljenih proizvoda

Proizvodnju lomljenih proizvoda na postrojenju za lomljenje može vršiti samo od pripremljenih (obrađenih) blokova gabra. Radnici koji rade na ovim postrojenjima moraju koristiti lična zaštitna sredstva, a naročito zaštitu masku i zaštine naočale.

h) Mjere zaštite pri proizvodnji kamenih agregata gabra

U procesu pripreme (drobljenje i klasiranje) otpadne stijenske mase gabra, odnosno proizvodnje gotovih kamenih agregata gabra dolazi do obrazovanja prašine i buke naročito u procesu:

- drobljenja,
- mljevenja i
- klasiranja usitnjenih frakcija gabara.

Zaprašenosť zraka u zoni postrojenja za preradu (drobljenje i klasiranje) zavisi u prvom redu od vlažnosti i granulometrijskog sastava otpadne stijenske mase gabra, brzine transportovanja te visine presipa i intenziteta toka stijenske mase gabra kroz mašine za usitnjavanje (drobilice), te uređaje za transport (tračni

transporteri) i klasiranje (sita).

U sklopu izrade "Glavnog rudarskog projekta postrojenja za drobljenje, mljevenje i klasiranje stijenske mase gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju – tehnološko-mašinski dio" potrebno je detaljno izanalizirati uticajne faktore na:

- intenzitet produkcije prašine,
- intenzitet izdvajanja prašine,
- zaprašenost zraka i dr.

te dozvoljeni sadržaj prašine u pojedinim agregatima krečnjaka vezano za primjenu pojedinih agregata (npr, za proizvodnju betona - B.B2.009, proizvodnju asfalta – U.E4.014, NBS – U.E9.021 i dr. – tabela 3.7 i 3.8).

Za sprečavanje i ublažavanje štetnih uticaja prašine iz postrojenja i uređaja za preradu (drobljenje i klasiranje) otpadne stijenske mase gabra potrebno je projektovati najefikasniji sistem otpašivanja uz uslov da budu zadovoljeni propisani uslovi za emisiju prašine.

Kao perspektivni sistemi zaštite okoliša oko uređaja i postrojenja za preradu (drobljenje, mljevenje i klasiranje) otpadne stijenske mase gabra, odnosno proizvodnje gotovih kamenih agregata gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju su:

- instalirati pokrivke na tračnim transporterima u cilju sprečavanja emisije prašine,
- ugradnja sistema za otpašivanje sa vrećastim filterima,
- zaštita mašina i postrojenja (transportne trake, drobilice, mlinovi i sita) sa plastificiranim platnom i haubom na mjestu otpašivanja,
- deponovanje sitnih frakcija gabra granulacije (0 – 4 mm) u zatvorene bunkere ili pak prekrivanje otvorene deponije ovog agregata sa plastificiranim ceradama u periodu intenzivnih vjetrova,
- ugradnja prskalica sa vodom iznad tračnih transportera i sita, te na ulazu u drobilice i sl.

i) Mjere zaštite pri odlaganju jalovine

Odlaganje jalovine dozvoljeno je vršiti samo na pripremljeno odlagalište. Prilaz kamiona ili utovarivača ivici odlagališta mora biti izvan prizme mogućeg obrušavanja i pod nadzorm radnika koji usmjerava njihov prilaz.

j) Mjere zaštite pri utovaru i transportu komercijanih blokva gabra, gotovih kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra prema kupcima

U procesu utovara komercijalnih blokova gabra u kamione dolazi do pojave prašine koja ima negativni uticaj na zdravlje ljudi, oštećenje okoliša (biljne i šumske kulture) i rad samih mašina na utovaru i transportu (utovarivači, hidraulični bageri, dizalice i kamioni).

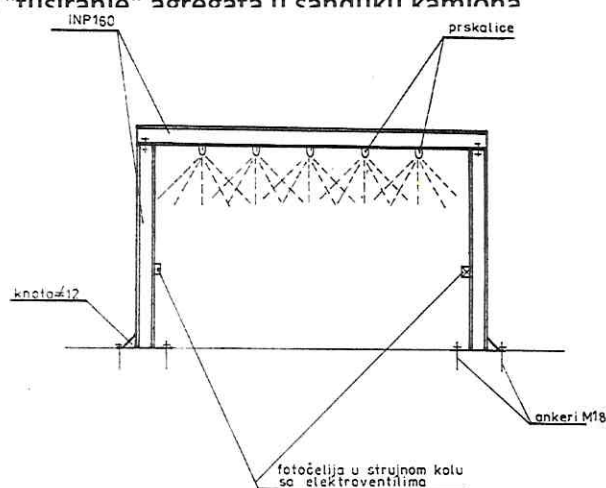
Za sprečavanje i ublažavanje štetnih uticaja prašine u radnom procesu utovara i transporta komercijalnih blokova, jalovine, gotovih kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra potrebno je u periodu intenzivnog obrazovanja prašine (sušni period) vršiti intenzivno prskanje radne zone utovarnih mašina i pristupnog puta do magistralne ceste M 16.2 Jablanica – Prozor sa vodom iz autocisterne.

Transport komercijalnih blokova gabra do Pogona za finalnu preradu u Jablanici ili pak do drugih kupaca dozvoljen je samo kamionima koji su predviđeni za ovakve Transporte.

U procesu transporta gotovih kamenih agregata gabra (ako je transport predviđen magistranim putem M 16.2 Jablanica – Prozor) pod uticajem struje zraka dolazi do raznošenja ovih agregata iz sanduka kamiona, što negativno utiče na zagađenje zraka (prašina u zraku) i na sigurnost u saobraćaju na javnim putevima.

Za sprečavanje i ublažavanje štetnih uticaja od raznošenja sitnih agregata gabra i jalovine iz sanduka kamiona, potrebno je:

- da se vrši prekrivanje sanduka kamiona sa ceradama ako se transport vrši na veće udaljenosti ili
- ako se transport vrši na kraće udaljenosti da se vrši "tuširanje" agregata gabra u sanduku kamiona, pri čemu se čistom vodom nakvasti gornji sloj agregata gabra. Na slici C.1 dat je način ugradnje i sistem djelovanja uređaja za "tuširanje" agregata u sanduku kamiona

Slika C.1. Način ugradnje i sistema djelovanja uređaja za tuširanje agregata krečnjaka u sanduku kamiona

U periodu pojave blata i drugih nečistoća u radnim zonama površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju dolaziće do zaprljanosti točkova kamiona kojim se otpremaju komercijalni blokovi, gotovi kameni agregati gabra ili separacijski tampon do krajnje destinacije.

Ovi kamioni mogu dodatno zagaditi trasu pristupnog puta, kao magistralnu cestu M 16.2 Jabalnica - Prozor, kojim se ovi kamioni kreću do krajnje destinacije.

Mjere zaštite pristupnog puta, kao i magistralne ceste M 16.2 Jabalnica - Prozor kojim će se kretati ovi kamioni je pranje donjeg postroja kamiona (gume, noseća konstrukcija, te po potrebi i ostali dijelovi kamiona) na pralištu industrijskog kruga na površinskom kopu „Suljo Čilić“.

k) Zbrinjavanje otpada na površinskim kopovima gabra PD „Granit“ d.d. Jablanica

U procesu izvođenja radova pri eksploataciji, odnosno dobivanju primarnih „sirovih“ blokova i njihovoj obradi za proizvodnju komercijalnih blokova gabra, proizvodnju kamenih agregata gabra i proizvodnju lomljenih proizvoda gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju, a posebno na industrijskom krugu ovog kopa dolaziće do produkcije:

- komunalnog otpada (ostaci hrane, papira, plastike i sl.) i
- posebnih otpada (stara istrošena motorna, hidraulična i druga ulja; akumulatori, stare gume i sl.).

Skupljanje komunalnog i njemu sličnog otpada vršiti u posebne posude (kante, kontejnere ili vreće). Konačno zbrinjavanje komunalnog i njemu sličnog otpada vršiće KJP „Jablanica“ d.d. Jabalnica koji već zbrinjava ove otpade od PD „Granit“ d.o.o. Jabalnica – u stečaju.

Čišćenje taloga iz separatora za odvajanje ulja, masti i taloga, kao i drugih opasnih otpada (stara istrošena motorna, hidraulična i druga ulja) koji se produkuju u procesu održavanja rudarsko-građevinskih mašina, uređaja i postrojenja, a koji prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama (Službene novine Federacije BiH broj:9/05) spadaju u kategoriju opasnih otpada vršiti putem PD „VALBUH“ d.o.o. Konjic, sa kojim je PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju zaključio Ugovor o načinu skupljanja, transporta i konačnog zbrinjavanja ovih otpada.

Skupljanje komunalnog otpada i drugih vrsta otpada koji je po osobinama sličan komunalnom vršiti u zatvorene kontejnere ili kante. Skupljanje opasnih otpada vršiti u posebne posude koje su namijenjene za pojedine vrste opasnih otpada.

l) Mjere zaštite od prosipanja ulja na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica

Skladištenje raznih vrsta ulja i masti u priručnom magaciju na industrijskom krugu površinskog kopa „Suljo Čilić“ vršiti u originalnoj ambalaži, npr. bačvama zapremine 50, 100 ili 220 l. Skladištenje ovih bačvi vršiti na odgovarajuće regalne nosače s takvanom. Prevoz bačvi vršiti sa odgovarajućim kolicima koja su prilagođena određenim vrstama bačvi.

m) Rekultivacija oštećenih površina na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica

Nakon završetka eksploatacije gabra na određenom površinskom kopu gabra ili dovođenja dijela kopa u završni položaj PD "Granit" d.d. Jablanica – u stečaju je dužan shodno zakonskim propisima da izvrši rekultivaciju oštećenih površina na ovom kopu.

Eksplatacijom stijenske mase gabra na navedenim površinskim kopovima doći će do oštećenja površine terena u granicama okonturenog kopa i prostora za proizvodnju kamenih agregata gabra, te na lokaciji industrijskog kruga.

Struktura oštećenih površina nakon završetka eksploatacije gabra na određenom površinskom kopu je sljedeća:

- kosine etaža,
- berme etaža,
- osnovna radna etaža i
- površine za proizvodnju gotovih kamenih agregata kamena.

Na ovim površinama prvo se vrši tehnička rekultivacija koja se sastoji od čišćenja površina od zaostalnih komada stijenske mase gabra kao i svih drugih predmeta.

Na kosinama etaža vrši se samo tehnička rekultivacija, koja se sastoji od dovođenja kosina pod završni ugao od $\alpha_{e.z.} = 70^{\circ}$ i "kavanja" krupnih blokova stijene gabra.

Nakon izvršene tehničke rekultivacije pristupa se biljnoj rekultivaciji grupe horizontalnih i blago nagnutih površina koja se sastoji od iskopa jama i zapunjavanja sa humusnim materijalom. Dimenzije ovih jama određuje se nakon pedoloških ispitivanja humusnog materijala sa kojim se budu zapunjavale ove jame, a u zavisnosti od odabrane šumske kulture sa kojom će se vršiti rekultivacija oštećenih površina na navedenim površinskim kopovima. Humusni materijal u ove jame se će se uzimati od humusno-glinovitog pokrivača koji će se dobiti čišćenjem površine terena u zoni ograničenih površinskih kopova.

D. Dodatne informacije

D1.1. Projekat će značajno koristiti prirodni resurs ili će koristiti prirodni resurs na način da spriječi upotrebu ili potencijalnu upotrebu tog resursa u druge svrhe	<u>DA</u>	-
D1.2. Potencijani trajni uticaj na okoliš će najvjerojatnije biti minorni, od manje važnosti i jednostavno ublaženi	<u>DA</u>	
D1.3. Tip projekata, njegov uticaj na okoliš i mjere upravljanja tim uticajem su dobro poznati	<u>DA</u>	-
D1.4. Postoji pouzdan način kojim se može osigurati da mjere za upravljanje uticajima mogu biti i biće aktivno planirane i impelmentirane	<u>DA</u>	-
D1.5. Projekat će izmjestiti značajan broj ljudi, porodica i životnih zajednica	-	<u>NE</u>
D1.6. Projekat je lociran i uticati će na ekološki osjetljiva područja	-	<u>NE</u>
D1.7. Projekat će dovesti do izmjena:		
- u vlasništvu i namjeni emlišta i/ili	-	<u>NE</u>
- upotrebi vode kroz irigaciju, unapređenje isušivanja ili izmjena toka vode izgradnjom brana, i do izmjena u ribarskim praksama	-	<u>NE</u>
D1.8. Projekat će dovesti do:		
- nepovoljih socio-ekonomskih uticaja,	-	<u>NE</u>
- uništenja zemljišta	<u>DA</u>	-
- zagađenja voda	-	<u>NE</u>
- ugrožavanje biljnog i životinjskog svijeta i njihovih staništa	-	<u>NE</u>
- nastanak nusproizvoda, ostataka materijala i otpada koji zahtijevaju rukovanje i odlaganje na način koji nije regulisan zakonom	-	<u>NE</u>
D1.9. Projekat će imati uticaj na javnost zbog potencijalnih negativnih uticaja na okoliš	-	<u>NE</u>
D1.10. Nakon izgradnje, projekat će zahtijevati dodatne razvojne aktivnosti koje mogu imati negativan uticaj na okoliš	-	<u>NE</u>

E. Uključivanje pitanja klimatskih promjena u prethodnu procjenu uticaja na okoliš

Pitanja i uticaji važni za prethodnu procjenu uticaja na okoliš će zavisiti od posebnih okolnosti i konteksta svakog pojedinanog projekta. Ovo poglavlje se zasniva na četiri glavna zahtjeva:

- rano indentificiranje ključnih pitanja, koristeći pomoć mjerodavnih tijela i zainteresiranih subjekata,
- određivanje hoće li projekat značajno promijeniti emisije GHG i definiranje obima za potrebe prethodne procjene GHG (pitanje ublažavanja klimatskih promjena)
- svjesnost o korištenim scenarijama klimatskih promjena korištenim u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš i definiranje ključnih problema prilagođavanja klimatskim promjenama i kako oni međusobno djeluju sa drugim pitanjima koja se procjenjuju u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš,
- indentificiranje ključnih pitanja bioraznolikosti i kako oni međusobno djeluju sa drugima pitanjima koja se procjenjuju u prethodnoj procjeni uticaja na okoliš.

Izravne GHG emisije

Hoće li **predloženi projekat (Eksploatacija i obrada, odnosno proizvodnja finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju** ispuštati ugljen dioksid (CO₂) ili metan (CH₄) ili bilo koji staklenični plin koji je dio UNFCCC-a?

Predloženi projekat, koji će izvoditi PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju u procesu eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda na bazi stijenske mase gabra:

- proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu,
- proizvodnje kamenih agregata gabra i
- proizvodnje lomljenih proizvoda gabra

na površinskim kopovima „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“ neće ispuštati veće količine stakleničkih plinova. Naravno, da pri radu rudarsko-građevinskih mašina, uređaja i postrojenja koja imaju pogonske dizel motore da će u plinova sagorijevanja dizel goriva u SUS motorima ovih mašina, uređaja i postrojenja nalaziti i određene količine stakleničkih plinova. Količina plinova sagorijevanja, odnosno emisija stakleničkih plina pri radu navedenih mašina, uređaja i postrojenja zavisi od:

- tehničke ispravnosti pogonskih dizel motora i
- intenziteta eksploatacije i obrade, odnosno direktno od godišnjeg kapaciteta eksploatacije i prerade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra.

Sadrži li predloženi projekat korištenje zemljišta, promjene korištenja zemljišta i šumske aktivnosti (npr. krčenje šuma) koje mogu dovesti do povećane emisije?

Predloženi projekat zahtijeva korištenje zemljišta za iskop stijenske mase gabra u iznosu od oko 21.000.000 m³.r.m. (rastresire mase gabra) godišnje. Takođe, za iskop navedenih količina stijenske mase gabra potrebno je promijeniti namjenu zemljišta iz šumskog (šuma 3. do 7. klase na dijelu parcele k.č.1259/1), u

	<p>građevinsko. Promjena namjene navedenih dijelova zemljišta za izvođenje rudarskih radova za eksploataciju stijenske mase gabra neće značajno uticati na povećane emisije.</p>
<p>Neizravne GHG emisije zbog povećane potražnje za energijom</p>	<p>Hoće li predloženi projekat značajno uticati na potražnju energijom? Predloženi projekat neće značajno uticati za veću potražnju energije.</p>
	<p>Je li moguće koristiti obnovljive izvore energije? Predloženi projekat predviđa da rudarsko-građevinske mašine i postrojenja korise dizel gorivo i električnu energiju, odnosno nije predvideo korištenje obnovljivih izvora energije.</p>
<p>Neizravni GHG uzrokovani pratećim djelatnostima ili infrastrukturom a koje su izravno povezane s provedbom predloženog projekta</p>	<p>Hoće li predloženi projekat značajno povećati ili smanjiti osobna putovanja?</p> <p>Predloženi projekat neće značajno povećati osobna putovanja. Radnici koji su angažovani u tehnološkom procesu eksploatacije i obrade, odnosno proizvodnje finalnih proizvoda gabra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proizvodnja komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu, - proizvodnji kamenih agregata gabra i - proizvodnji lomljenih proizvoda gabra, <p>kao i njihov transport do krajnjih korisnika dolaze sa lokalnog područja općine Jablanica, koji namaju potrebu za značajnijim putovanjima.</p>
	<p>Hoće li predloženi projekat značajno povećati ili smanjiti teretni promet?</p> <p>Predloženi projekat neće značajno povećati niti smanjiti postojeći transportni promet na magistralnoj cesti M 16.2 Jablanica – Prozor - Bugojno, pošto je kapacitet predloženog projekta na nivou postojećeg aktivnog. Kapacitet teretnog prometa na relaciji navedene magistralne ceste u zoni od grada Jablanice do skretništa za površinske kopove PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju iznosiće u prosjeku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - transport komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu: 1.500 m³/god. - transport kamenih agregata gabra: 13.041 m³/god. - transport lomljenih proizvoda: 1.000 m³/god. - transport separacijskog tampona: 1.450 m³/god. <p>Transport finalnih proizvoda gabra iz Pogona za finalnu preradu u Jablanici PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju u narednom periodu biće u granicama postojećeg.</p>
<p>Toplotni valovi</p>	<p>Hoće li predloženi projekat ograničiti cirkulaciju zraka ili smanjiti otvorene prostore?</p>

	<p>Predloženi projekat zanemarljivo će povećati otvorene prostore u zoni toka rijeke Neretve, iz razloga što planirana minimalna godišnja eksploatacija stijenske mase gabra iznosi 15.000 m³ čvrste mase. Dio navedene stijenske mase, odnosno jalovina od oko 30 % godišnje proizvodnje se odlaže na odlagalištima navedenih površinskih kopova.</p>
	<p>Hoće li emitirati isparljive organske spojeve (HOS) ili dušikove okside (NO_x) te doprinijeti formiranju ozona u troposferi tijekom sunčanih i toplih dana?</p> <p>Predloženim projektom ne očekuje se značajniji uticaj na formiranje ozona u troposferi u toku sunčanih i toplih dana.</p> <p>Hoće li biti pod uticajem tolotnih valova?</p> <p>Predloženi projekat neće biti pod uticajem tolotnih valova.</p> <p>Hoće li se povećati energija i potreba za vodom za hlađenje?</p> <p>Predloženi projekat neće zahtijevati povećanje energije i potrebe za vodom za hlađenje. Izuzetak je korištenje tehnološke vode za hlađenje dijamantne žice i odnošenja sitneži od piljanja dijamantnim žičnim pilama. Potrošnja tehnološke vode za hlađenje jedne dijamantne žice i odnošenja sitneži od piljenja iznosi oko: $V_{\text{sat}} \approx 2,5 \text{ m}^3/\text{sat}$ ili</p> <p>Godišnja potrošnja tehnološke vode iznosi oko:</p> $V_{\text{sat}} \approx 8.000 \text{ m}^3/\text{god.}$ <p>Najveći dio tehnološke vode se koristi iz taložnih bazena u kojih se vrši recirkulacija. Snadbijevanje tehnološkom vodom za navedene potrebe predviđeno je iz lokalnih izvorišta, kao i dopuna potrebnih količina iz rijeke Neretve.</p> <p>Hoće li upiti ili stvarati toplotu?</p> <p>Predloženi projekat neće upiti, niti stvarati toplotu.</p> <p>Mogu li materijali korišteni tijekom izgradnje izdržati visoke temperature (ili će, npr. doći do zamora materijala ili degradacije površine)?</p> <p>Predloženi projekat već je pripremljen za eksploataciju i to prethodnim rudarskim radovima, te nije potrebna faza izgradnje. Eksploatacija i prerada, odnosno proizvodnja finalnog proizvoda - komercijalnih blokova gabra za industrijsku preradu se vrši kontinuirano. Proizvodnja finalnih proizvoda - kamenih agregata gabra i lomljenih proizvoda gabra počinje po dopremi rudarsko-građevinskih mašina i postrojenja za te namjene.</p>

<p>Suše zbog dugoročnih promjena padavina (takođe, uzeti u obzir moguće sinergijske efekte s aktivnostima upravljanja poplavama koje povećavaju zapreminu vodakoja se zadržava u slivu)</p>	<p>Hoće li negativno uticati na vodotoke?</p> <p>Predloženi projekat neće negativno uticati na vodotok rijeke Neretve uz uslov da se sprovede predviđene mjere zaštite ovog vodotoka i da se otkolne navedeni propusti, odnosno sa se u potpunosti očisti korito i obalno područje rijeke Neretve.</p> <p>Je li predloženi projekat osjetljiv na niske tokove rijeka ili više temperatura vode?</p> <p>Predloženi projekat nije osjetljiv na nizak nivo voda ili višu temperatu u rijeci Neretvi.</p>
	<p>Hoće li pogoršati zagađenje vode - osobito tijekom razdoblja suša sa smanjenim stopama razrjeđenja, povišenim temperaturama i zamućenosti?</p> <p>Predloženi projekat neće povećati zagađenje voda u rijeci Neretvi u sušnom periodu, kao i povećati temperaturu i zamućenost voda u ovoj rijeci.</p>
	<p>Hoće li predloženi projekat povećati potražnju za vodom?</p> <p>Predloženi projekat ne zahtijeva značajno povećanje potrošnje vode. Svi tehnološki procesi eksploatacije i prerade, odnosno proizvodnje kamenih agregata se izvode suhim postupkom bez korištenja tehnološke vode. Tehnološka voda na ovom kopu koristi se za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hlađenje dijamantne žice na dijamantnim žičnim pilama i - obaranje prašine u sušnom periodu na radnim i transportnim putevima, - kao i za pranje mašina, uređaja i postrojenja pri servisiranju i sitnim opravkama. <p>Sanitarna i pitka voda koristi se samo za potrebe zaposlenih radnika i posjetilaca na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju.</p>
	<p>Hoće li to promijeniti ranjivost krajolika ili šuma od divljih požara?</p> <p>Predloženi projekat već je značajno promijenio krajolik u granicama eksploatacionog polja PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju. Takođe, buduća eksploatacija i prerada, odnosno proizvodnja navedenih finalnih proizvoda gabra neće značajno uticati na promjenu navedenog krajolika, niti će uticati na povećanje divljih požara u zoni navedenog eksploatacionog polja.</p>
	<p>Mogu li materijali koji se koriste tokom izgradnje izdržati visoke temperature?</p> <p>Ekstemne kiše, riječne poplave i bujice</p> <p>Predloženi projekat ne zahtijeva fazu izgradnje, već je pripremljen za izvođenje rudarskih radova za eksploataciju i preradu, odnosno proizvodnju finalnih proizvoda gabra.</p>
	<p>Hoće li predloženi projekat biti u opasnosti jer se nalazi u zoni riječnih poplava?</p> <p>Predloženi projekat je izvan zone poplava od rijeke Neretve, pod uslovom da se ostavlja zaštitni pojas prema toku rijeke, što će se projektovati u odgovarajućem rudarskom projektu.</p>

	<p>Hoće li promijeniti kapacitet postojećih poplavnih ravnica za prirodno upravljanje poplavama?</p> <p>Predloženi projekat neće promijeniti kapacitet poplavnih ravnica u toku rijeke Neretve.</p> <hr/> <p>Hoće li promijeniti kapacitet zadržavanja vode u slivu?</p> <p>Predloženi projekat neće promijeniti kapacitet zadržavanja voda u toku sliva rijeke Neretve.</p> <hr/> <p>Jesu li nasipi dovoljno stabilni da izdrže poplave?</p> <p>Predloženim projektom nije predviđena izgradnja bilo kakvih nasipa.</p>
<p>Oluje i vjetrovi</p>	<p>Hoće li predloženi projekat biti u opasnosti zbog oluja i jakih vjetrova?</p> <p>Predloženi projekat neće biti u opasnosti zbog oluja i jakih vjetrova. Po pravilu, u periodu oluja i jakih vjetrova zaustavljaju se svi radovi, a rudarsko-građevinske mašine i postrojenja se parkiraju na sigurno mjesto.</p> <hr/> <p>Mogu li projekt i njegova djelovanja biti pogođeni padom predmeta (npr. drveća) koja su neposredno u blizini njegovog položaja?</p> <p>Predloženi projekat biće tako projektovan da će se rudarski radovi izvoditi u sigurno pripremljenoj zoni.</p> <hr/> <p>Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana za vrijeme velikih oluja?</p> <p>Predloženi projekat biće tako organizovan da se rudarski radovi izvode u svih uslovima. U slučaju velikih oluja radovi se prekidaju do uspostavljanja normalnih uslova.</p>
<p>Klizišta zemlje</p>	<p>Je li projekt smješten u području koje bi moglo biti pod uticajem velikih paavina ili klizišta? Porast nivoa mora?</p> <p>Predloženi projekat je lociran u stabilnom masivu gardnita, a Glavnim rudarskim projektom površinskih kopova PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaji (površinski kopovi „Suljo Čilić“, „Car“, „Padešnica“ i „Velja stijena“ „Rijeka Rača – Visojevići“) projektovaće se radna i završna kosina koja osigurava stabilnost da ne dođe do pojave klizišta.</p> <hr/> <p>Nalazi se predloženi projekat u područjima koja mogu biti pod uticajem porasta nivoa mora?</p> <p>Predloženi projekat je lociran izvan uticaja mora.</p> <hr/> <p>Mogu li morski udari uzrokovani olujama uticati na projekat?</p> <p>Predloženi projekat je lociran izvan uticaja morskih udara.</p>

	<p>Je li predloženi projekat samješten u području pod rizikom erozije obale? Hoće li smanjiti ili povećati rizik od erozije obale?</p> <p>Predloženi projekat je lociran izvan uticaja erozija obale rijeke Neretva.</p> <p>Nalazi li se u područjima koja mogu biti pogođena podrivanjem slane vode?</p> <p>Predloženi projekat je lociran izvan uticaja slane vode.</p> <p>Mogu li prodori morske vode dovesti do curenja zagađujućih sustanci (npr. otpada)?</p> <p>Predloženi projekat je lociran izvan uticaja slane vode.</p>
Hladnoće i snjegovi	<p>Može li predloženi projekat biti pogođen kratkim razdobljima neuobičajeno hladnog vremena, mećava ili mraza?</p> <p>Predloženi projekat može biti pogođen kratim razdobljem hladnog vremena, mećava i mraza. Iz ovog razloga rad površinskih kopova je predviđen u trajanju od 10 mjeseci u godini. U zimskom periodu prekida se rad kao i periodu hladnog vremena, mećava i mraza.</p> <p>Modu li materijali koji se koriste tijekom izgradnje izdržati niske temperature?</p> <p>Predloženi projekat je predviđen da koristi najsavremenije rudarko-građevinske mašine i postrojenja.</p> <p>Može li led uticati na funkcioniranje/djelovanje projekta? Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana tokom hladnih razdoblja?</p> <p>Na predloženi projekat može uticati led. U periodu pojave leda, po pravilu, prekida se rad površinskih kopova gabra.</p> <p>Može li veliki snijeg stvoriti opterećenja koja utiču na stabilnost građevine?</p> <p>Pojava velikog snijega može uticati na predloženi projekat. U periodu velikog snijega, po pravilu, prekida se rad površinskih kopova.</p>
Štete smrzavanja i odmrzavanja	<p>Je li predloženi projekat u opasnosti od oštećenja smrzavanja i odmrzavanja (npr. ključni infrastrukturni projekti)?</p> <p>Stabilnost radnih i završnih kosina predloženog projekta može biti ugrožena u periodu smrzavanja i odmrzavanja.</p> <p>Može li projekat biti pogođen topljenjem trajnog led?</p> <p>U zoni predloženog projekta nema trajnog leda.</p>

Prilozi:

1. Idejni projekat eksploatacije i obrade arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na površinskim kopovima PD „Granit“ d.d. Jablanica - u stečaju
2. Netehnički rezime informacija iz tačaka A., B. i C. ovog priloga.
3. Prijedlog „Ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica“, Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02a)-14-1-510/20-, Mostar. 04.09.2023.,
4. Obrađen izvod iz prostornog plana sa ugrađenim ciljanim izmjenama i dopunama prostornog plana općine Jablanica za period 2016. – 2025. – Karta mineralnih sirovina “Opina Jablanica, Služba za upravu za prostorno planiranje, građenje, zaštitu okoline i sambeno-komunalne poslove, broj: 04/3-25-1448/18 od 22.06.2018.
5. Tumačenje izoda iz „Prostornog plana Općine Jablanica za period 2016 – 2025“ – Karata mineralnih sirovina“, broj: 04-19-1585/23 od 18.07.2023., Općinski načelnik, Služba za upravu za prostorno planiranje, građenje, zaštitu okoline i sambeno-komunalne poslove
6. Zemljišnoknjižni izvadak Općinskog suda u Konjicu, Zemljišnoknjižni ured, broj: 056-NAR-23-006 690, Zemljišnoknjižni uložak broj: 297 od 27.09.2023., Pravo vlasništva na nekretninama na parceli k.č. 1259/1 k.o. Čehari je Općina Jablanica, Udio 1/1
7. Rješenje Republičkog komiteta za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SRBiH, Sarajevo, broj: 03-364-1215 od 31.08.1984., kojim je data Urbanistička saglasnosti za eksploataciju gabra RO Industrija granita „Granit“ – OOUR „Majdani granita“ Jablanica
8. Rješenje Ministarstva privrede Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: UP/I-07-02)-14-1-46/21, Mostar, 08.04.2021., kojim su potvrđene rezerve i kvalitet mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena u ležištu gabra „Jablanica“ sa stanjem 31.12.2003., koje su potvrđene Rješenjem Up/I broj: 06-18-805/05 od 8.08.2006. godine Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije
9. Odluka Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona o dodjeli koncesije za eksploataciju mineralne sirovine arhitektonsko-građevinskog kamena gabra na k.č. 1259/1 k.o. Čehari, općina Jablanica, broj: 01-1-02-532/23, Mostar, 28.2.2023.
10. Zaključak Općinskog vijeća Općine Jablanica prema Ministarstvu privrde Hercegovačko-neretvanskog kantona kojim je data saglasnost da PD „Granit“ d.d. Jablanica – u stečaju da vodi postupk dodjele koncesiji, broj: 02-02-116-23/21-2 od 29.01.2021.